

Skupina Světové banky a její podpora podnikání v transformujících se ekonomikách

Bakalářská práce

Studijní program: B6208 – Ekonomika a management
Studijní obor: 6210R015 – Ekonomika a management mezinárodního obchodu
Autor práce: **Petr Blaschke**
Vedoucí práce: Ing. Jaroslav Demel, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTŮ, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Petr Blaschke**
Osobní číslo: **E13000466**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management mezinárodního obchodu**
Název tématu: **Skupina Světové banky a její podpora podnikání
v transformujících se ekonomikách**
Zadávací katedra: **Katedra marketingu a obchodu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Vývoj mezinárodní hospodářské spolupráce po 2. světové válce
2. Podpora zaměřená na podnikání v transformujících se ekonomikách
3. Skupina Světové banky - vývoj, instituce, činnost
4. Rozbor nástrojů podpory podnikání v transformujících se ekonomikách.
5. Zhodnocení podpory Světové banky

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **35 normostran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DURČÁKOVÁ, Jaroslava, Martin MANDEL a Josef TAUŠER. Mezinárodní finance. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2003. ISBN 80-726-1090-2.

KUBIŠTA, Václav, Martin MANDEL a Josef TAUŠER. Mezinárodní ekonomické vztahy. 2. dopl. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009.

ISBN 978-80-7380-191-5.

LIŠKA, Václav, Daniel STAVÁREK a Josef TAUŠER. Světové a regionální finanční instituce. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-864-1940-1.

MARKOVÁ, Jana, Daniel STAVÁREK a Josef TAUŠER. Mezinárodní měnová spolupráce. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7.

ŠVEJNAR, Jan. Transition Economies: Performance and Challenges.

Journal of Economic Perspectives. 2002, Winter 2002: 3-28. ISSN 0895-3309.

Elektronická databáze článků ProQuest (knihovna.tul.cz).

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jaroslav Demel, Ph.D.

Katedra marketingu a obchodu

Konzultant bakalářské práce:

JUDr. Eva Karhanová Horynová

Katedra podnikové ekonomiky a managementu

Datum zadání bakalářské práce: **2. listopadu 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. května 2017**

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan

doc. Ing. Jozefína Šimová, Ph.D.
vedoucí katedry

V Liberci dne 2. listopadu 2015

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 1.5. 2016

Podpis:

Anotace

Tato bakalářská práce s názvem „Skupina Světové banky a její podpora podnikání v transformujících se ekonomikách“ se zabývá problematikou činnosti této instituce zejména v zemích s transformující se ekonomikou. V případě Světové banky se přitom nejedná o banku v běžném slova smyslu. Tato instituce není založena na komerčním základě a nejedná se o banku, do které zajdeme, pokud si chceme založit bankovní účet, získat půjčku nebo požádat o některou z dalších běžných bankovních služeb. Světová banka je mezinárodní organizace, jejímž cílem a hlavní prioritou je systematicky podporovat vyvážený a dlouhodobě udržitelný hospodářský růst v rozvojových zemích.

Klíčová slova

Skupina Světové banky, Světová banka, podpora podnikání, transformující se ekonomiky

Annotation

The World Bank Group and its Support of Business in Transition Economies

This Bachelor thesis called "The World Bank Group and its Support of Business in Transition Economies" deals with issues of operations of this institution particularly in countries with transition economy. In case of the World Bank it is not a bank in the ordinary sense of the word. This institution is not based on a commercial basis and it is not a bank where we go if we want to open an account, get a loan or ask for another ordinary bank service. The World Bank is an international institution which goal and top priority is to systematically promote stable and sustainable economic growth in developing countries.

Key words

The World Bank Group, The World Bank, support of business, transition economies

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval Ing. Jaroslavu Demelovi, Ph.D., vedoucímu mé bakalářské práce, za jeho cenné rady, včasné připomínky, vstřícnost a v neposlední řadě také za jeho drahocenný čas věnovaný mi při konzultacích, které jsme během tvorby této práce společně absolvovali. Jeho odborný dohled mi značně pomohl k jejímu úspěšnému dokončení.

Obsah

Seznam obrázk	10
Seznam tabulek.....	11
Seznam poufitych zkratk, zna ek a symbol	12
Úvod.....	14
1 Mezinárodní hospodá ská spolupráce po 2. sv tové válce	16
1.1 Konference v Bretton Woods.....	16
1.2 Vznik brettonwoodských organizací	19
2 Skupina Sv tové banky (WBG)	21
2.1 První m síce po založení Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD).....	21
2.1.1 Sch ze guvernér IBRD a IMF na konferenci v Savannah	21
2.1.2 Zasedání rady výkonných editel a volba prezidenta IBRD	22
2.1.3 Oficiální zahájení innosti IBRD	24
2.1.4 Historický vývoj spolupráce Skupiny Sv tové banky a R/ SR.....	26
2.2 Vývoj orientace a cíl Skupiny Sv tové banky.....	28
2.3 Organiza ní struktura Skupiny Sv tové banky	30
2.3.1 Rada guvernér Sv tové banky	32
2.3.2 Rada editel Sv tové banky.....	33
2.3.3 Prezident Skupiny Sv tové banky	34
2.4 Agencie Skupiny Sv tové banky a jejich orientace.....	35
2.4.1 Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD).....	36
2.4.2 Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA)	37
2.4.3 Mezinárodní finan ní korporace (IFC)	38
2.4.4 Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA).....	39

2.4.5	Mezinárodní centrum pro řešení investičních spor (ICSID).....	40
3	Klasifikace tržních ekonomik a zemí s transformujícími se ekonomikami.....	41
3.1	Klasifikace tržních ekonomik podle vybraných mezinárodních organizací.....	41
3.1.1	Klasifikace tržních ekonomik podle WB.....	42
3.1.2	Klasifikace tržních ekonomik podle IMF.....	43
3.1.3	Klasifikace tržních ekonomik podle UN.....	44
3.2	Specifické skupiny rozvojových zemí.....	45
3.3	Transformují se ekonomiky.....	45
4	Zhodnocení činnosti Skupiny Světové banky.....	47
4.1	Nástroje podpory Světové banky.....	49
4.1.1	Úvěrová politika Světové banky.....	49
4.1.2	Podpora zemědělství.....	51
4.1.3	Investice do infrastruktury.....	52
4.1.4	Světové fondy.....	52
4.1.5	Index Doing Business.....	53
4.2	Analýza podpory Světové banky v transformujících se ekonomikách.....	56
4.3	Posobení Světové banky v ČR/ SR.....	60
4.3.1	Donorské aktivity ČR ve Světové bance.....	61
	Závěr.....	63
	Seznam použité literatury.....	65
	Citace.....	65
	Bibliografie.....	67
	Výroční zprávy WB.....	68
	Elektronické dokumenty.....	70

Seznam obrázk

Obrázek 1: Skupina Světové banky - 5 institucí, 1 skupina.....	36
Obrázek 2: Alokace úvěrů WB podle regionů v roce 2015	48
Obrázek 3: Počet projektů WB v jednotlivých zemích regionu Evropa a střední Asie	56
Obrázek 4: Výše úvěrů WB poskytnutých zemím Evropy a střední Asie (v mil. USD)	57
Obrázek 5: Alokace úvěrů WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie v roce 2015..	58
Obrázek 6: Vývoj alokace úvěrů WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie	59

Seznam tabulek

Tabulka 1: První úvery poskytnuté Světovou bankou	25
Tabulka 2: Největší akcionáři Světové banky	33
Tabulka 3: Klasifikace zemí podle WB	42
Tabulka 4: Výsledky činnosti WBG za rok 2015 v číslech	47
Tabulka 5: Finanční závazky WB v jednotlivých regionech v roce 2015 (v mil. USD)	48
Tabulka 6: Doing Business - hodnocení podnikatelského prostředí v ČR.....	54
Tabulka 7: Vymahatelnost smluvních závazků dle různých kategorií (Doing Business 2012)...	55

Seznam používaných zkratk, značek a symbolů

CIS	Commonwealth of Independent States Společenství nezávislých států
FIAS	Foreign Investment Advisory Service (Poradenská služba pro zahraniční investice)
GEF	Global Environment Facility (Globální fond životního prostředí)
HDI	Human Development Index (Index lidského rozvoje)
HND	Hrubý národní důchod
HDP	Hrubý domácí produkt
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development (Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj)
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes (Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů)
ICU	International Cleaning Union (Mezinárodní vypořádací unie)
IDA	International Development Association (Mezinárodní sdružení pro rozvoj)
IFC	International Finance Corporation (Mezinárodní finanční korporace)
IMF	International Monetary Fund (Mezinárodní měnový fond)

ITO	International Trade Organization (Mezinárodní obchodní organizace)
MDRI	Multilateral Debt Relief Initiative (Iniciativa na multilaterální odpuštění dluh)
MF R	Ministerstvo financí České republiky
MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency (Agentura pro mnohostranné investiční záruky)
MPO R	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MfiP R	Ministerstvo životního prostředí České republiky
UN	United Nations (Organizace spojených národ)
WB	World Bank (Světová banka)
WBG	World Bank Group (Skupina Světové banky)

Úvod

Předkládaná bakalářská práce se vnuje problematice činnosti Skupiny Světové banky (dále v této práci jen WBG) a analýze její podpory směřované do státní i soukromé sféry v rozvojových a transformujících se ekonomikách.

Cílem práce je na základě teoretické rešerše a aktuálních sekundárních dat a informací zanalyzovat strukturu WBG jako dlehlité organizace působící v mezinárodním finančním i podnikatelském prostředí, jejíž strategická podpora chudých zemí dokáže přispívat k jejich v nich na realizaci rozvojových projektů a ovlivnit je tak na desítky let dopředu, a nalézt konkrétní příklady uplatňovaných nástrojů podpory podnikání.

WBG se zabývá financováním a podporou vřídou konkrétních projektů v rozvojových zemích, zaměřených na rozvoj zemědělství, průmyslu, vzdělanosti a zdravotnických služeb, budování infrastruktury, komunikací, vytváření nových pracovních míst a přívalu soukromých investic, s cílem zabezpečit vřídou zemích vyvážený a dlouhodobě udržitelný hospodářský růst, což by mohlo vést také k citelnému poklesu podílu lidí, kteří žijí v extrémní chudobě (v současné době stále více než 1 mld. světové populace) a vylepšit tak jejich každodenní životy.

Na úvod se práce vnuje vývoji mezinárodní hospodářské spolupráce po 2. světové válce, zejména pak soupeření mezi dvěma světovými velmocemi té doby – Velkou Británií a Spojenými státy. Stav, ve kterém se nacházelo hospodářství na konci války a snaha předejít krizi, která následovala po první světové válce, značně přispěla ke snaze najít společné řešení poválečné obnovy, což přimělo ke vzniku Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (jedené z tzv. bretonwoodských organizací) jako první z institucí budoucí Světové banky (WB), respektive celé dnešní WBG.

Druhá kapitola se vnuje organizaci WBG jako celku – od prvních měsíců po jejím založení, přes cíle, až po organizační strukturu (vedení) celé instituce. Dále je v této kapitole rozebráno vřídou 5 institucí (tzv. agencí Světové banky), které spadají pod WBG. Pozornost je zde věnována především jejich specializaci a způsobu podpory členských zemí WBG. Nechybí zde ani zmínka o jejich aktuální členské základně.

Tato kapitola je věnována rozboru klasifikace tržních ekonomik podle několika významných mezinárodních organizací (WB, IMF a UN) s cílem vyčlenit a podrobněji definovat transformující se země, klíčové pro tuto práci. Prostor je zde věnován i srovnání jednotlivých způsobů klasifikace a kritériím, která zmíněné mezinárodní organizace zohledňují při zařazování zemí do jednotlivých skupin.

V poslední kapitole jsou zanalyzovány některé konkrétní nástroje a zejména jejich dopad, kterými WBG, potažmo především organizace WB (IBRD + IDA), podporují vlády nebo soukromé investory ze svých členských zemí. Důraz je kladen především na oblast Evropy a střední Asie a na zhodnocení finanční podpory směřující do této části světa za uplynulých několik let, nebo právě v tomto regionu, který WBG samostatně vyhledá, můžeme nalézt země v transformujícím se procesu.

Práce je na vybraných místech doplněna zmínkami o důvodech pro kritiku této organizace a také především o vzájemné interakci mezi WBG a českou republikou, která svými předchodci z transformující se na vyspělou zemi dokončila teprve před několika lety a dlouho se tak sdílela, společně s dalšími zeměmi, zejména jihovýchodní Evropy, právě mezi zeměmi s transformující se ekonomikou. Nyní se naopak na podporu těchto zemí sama aktivně podílí.

1 Mezinárodní hospodářská spolupráce po 2. světové válce

Vývoj mezinárodní hospodářské spolupráce v poválečném období byl značně ovlivněn nejen samotnou 2. světovou válkou, ale i hospodářskou krizí 30. let, která se svými negativními důsledky odrazila v následující dekádě nejen ve sféře ekonomické, ale i sociální. V těchto zemích se snažila především ochránit svoji vnitřní ekonomiku a minimalizovat negativní dopady krize, tudíž nejlepší řešení viděly v zavádění protekcionistických opatření s cílem co nejvíce uzavřít ekonomiku vůči vnějším vlivům. Rozvíjela se tak podpora státních zásahů do mezinárodních vztahů, což mělo za následek rapidní pokles mezinárodního obchodu. Tato opatření však ještě více přispěla k dalšímu prohlubování krize (Marková, 2002).

Již před vypuknutím války byly tedy mezinárodní vztahy narušeny, samotná válka je pak zcela rozvrátila. Prakticky přestal existovat mezinárodní obchod, značně se omezily mezinárodní finanční transakce a rapidně pokleslo i obchodování na finančních trzích (Marková, 2006).

Důsledky hospodářské krize a následná válka odhalily neschopnost koordinace jednotlivých zemí při řešení krizových situací a přispěly k uvědomění si nutnosti spolupráce v oblasti mezinárodních i hospodářských vztahů. Již v průběhu 2. světové války si představitelé a ekonomové v těchto zúčastněných zemích uvědomovali, že je nutné tyto vztahy, narušené a rozvrácené jak samotnou válkou, tak i předcházející hospodářskou krizí, zcela reformovat. Především se chtěly zaměřit na obnovu a hospodářský rozvoj válkou zdevastovaných ekonomik a rozvoj mezinárodního obchodu (Kubišová, 2009).

1.1 Konference v Bretton Woods

Již v roce 1941, kdy byl konec války ještě v nedohlednu, vedly Spojené Státy a Velká Británie, jakožto světové obchodní velmoci té doby, sérii jednání s cílem vytvořit plány poválečného uspořádání a obnovy (Doležal, 2008).

Po zkušenostech s hospodářským vývojem po první světové válce si vítězní země uvědomovali, že poválečná obnova si vyžaduje radu reforem doprovázených značným úsilím s cílem zklidnit a stabilizovat hospodářskou situaci a také zajistit rozvoj mezinárodního obchodu (Kubišta, 2009).

Nejdůležitější jednání tohoto typu byla vedena na Mezinárodní konferenci UN, která se konala v srpnu roku 1944 ve městě Bretton Woods v americkém státě New Hampshire. Této konferenci se účastnili zástupci 44 zemí světa. Státy kontinentální Evropy byly většinou zastoupeny exilovými vládami, Československo reprezentoval tehdejší exilový ministr financí Ladislav Feierabend (Kubišta, 2009).

Klíčovou roli ve vyjednávání však měli zástupci právě zmíněných Spojených států a Velké Británie – za Spojené státy poradce amerického ministra financí Harry Dexter White a za Velkou Británii ekonom John Maynard Keynes. Každý z nich předložil svůj plán na řešení poválečného uspořádání a vznik poválečných institucí, které měly přispět ke stabilizaci hospodářské situace (Kubišta, 2009).

Oba státy vstupovaly do jednání ve zcela odlišné pozici – oběhem války se mezi nimi značně prohloubily rozdíly, které se do jisté míry odrazily i v předložených plánech. Pozice Velké Británie na poli mezinárodního obchodu slábla na úkor právě Spojených států, jejichž hospodářství nebylo tak poškozeno válkou a dávalo se i americkému exportu. Británie byla velmocí minulosti, impérium zaoceánských kolonií se rozpadalo a s ním slábla i její hospodářská a politická moc. Na druhé straně stojící Spojené státy byly velmocí budoucnosti, jejich hospodářská i politická síla rostla. Navíc Británii později čekalo splácení dluhů vzniklých z druhé světové války (Doležal, 2008).

Vzhledem k těmto skutečnostem je logické, že se zájmy obou států značně lišily. Tento fakt se projevil především v diskuzích týkajících se podoby mezinárodního finančního systému po ukončení 2. světové války. Británie se zoufale snažila udržet svůj vliv a po Spojených státech požadovala, aby jí pomohly nést náklady na válku. Spojené státy však měly diametrálně odlišné plány – chtěly Británii ještě více oslabit na poli politickém i ekonomickém, jednou pro vždy ukončit její vliv v zaoceánských koloniích a tím otevřít prostor pro svoje obchodní zájmy (Doležal, 2008).

Keynes v plánu předpokládal vytvoření Mezinárodní výpočetní unie (International Clearing Union či ICU) a nové virtuální měny, tzv. šbancorů. ICU měla fungovat jako mezinárodní výpočetní centrum pro centrální banky jednotlivých států. Každá země by u této unie měla svůj účet, prostřednictvím kterého by mohla vyrovnávat pasivní saldo platební bilance (v případě potřeby devizy pro jeho vyrovnání by dané země bylo odečteno určité ekvivalentní množství virtuální měny a země, jejíž měna by požadovala jiná země, by bylo naopak určité množství šbancorů připsáno). Tímto způsobem by se mohlo obchodovat s národními měnami (Doležal, 2008).

Realizací tohoto plánu Keynes plánoval zisk ve výši asi 26 mld. USD, které by byly použity na poválečnou obnovu. Založení ICU by vedlo ke stabilizaci nové situace a také k rychlejšímu oživení britského hospodářství a bohatství Velké Británie vředy souviselo s mezinárodním obchodem a realizace této myšlenky by vedla k podpoře jejího exportu (Doležal, 2008).

Harry D. White se ve svém plánu soustředil především na udržení stabilních nových kurzů. Počítal s vytvořením dvou institucí – Stabilizačního fondu a Banky pro obnovu a rozvoj. Zatímco fond měl přispět ke stabilizaci nových kurzů, banka měla financovat poválečnou obnovu členských států a poskytovat jim dlouhodobé investiční úvěry. Obě instituce měly být financovány upisováním vkladů členských států (ve státních cenných papírech, národních měnách a ve zlatě). Z takto získaného kapitálu měly být členskými zeměmi poskytovány úvěry. Tento plán přirozeně více narával Spojeným státům, jejichž hospodářství nebylo poškozeno válkou a i americký export měl rostoucí tendenci (Doležal, 2008).

I přes rozdílné prvky obou plánů můžeme oba dva považovat za revoluční a do té doby totiž neexistovala žádná mezinárodní finanční instituce, která by prostřednictvím vzájemné spolupráce všech členů podporovala rozvoj mezinárodního obchodu a hospodářské stabilizace. Oba plány byly zaměřeny na podporu mezinárodního obchodu, neboť právě v něm oba odborníci viděli obrovský potenciál a budoucnost (Doležal, 2008).

Na konferenci byla prezentována i řada dalších návrhů zabývajících se poválečným novým uspořádáním, avšak výsledný projekt byl výsledkem přijetí kompromisu právě mezi výše zmíněným americkým a britským plánem, i když více se svými prvky

přiblížil americké verzi (včetně založení Banky pro obnovu a rozvoj), kterou prezentoval White. To jen potvrdilo dominantní pozici Spojených států (Marková, 2002).

Na tomto lze demonstrovat silnější postavení Američanů, jejich politická a hospodářská převaha nakonec zvíťazila nad brilantností Keynesa, který již během války vedl mnoho diskuzí o budoucím poválečném uspořádání a finanční pomoci. Keynes byl v pozici slabšího, tudíž mu Američané pouze diktovali podmínky, za jakých budou ochotni Británii pomoci. Jednou z nich bylo, že se Británie vzdá svých investic v koloniích. V té době Američané viděli jako hlavního poválečného spojence Sovětský svaz (politické a vojenské napětí v podobě tzv. Studené války mezi komunistickými a západními státy bylo zatím ještě v nedohlednu) a Keynes tak se svojí argumentací, že ekonomicky oslabená Británie nebude schopná stát se Spojeným státem silným spojencem, neuspěl (Doležal, 2008).

1.2 Vznik bretonwoodských organizací

Vznik budoucích tzv. bretonwoodských institucí měl v obou zemích řadu důvodů. Britové se obávali, že jejich vznik ještě více umocní již samo o sobě stále více sílící postavení Spojených států v rámci mezinárodního obchodu právě na úkor Velké Británie. Naopak Američané byli přesvědčeni, že Spojené státy jsou samy o sobě dost silné a členství v mezinárodních institucích jim nemělo jenom uškodit. Nicméně v té době Američané vznik nových institucí podporovali. Vznik mezinárodních organizací podporovali především exportéři, kteří se pomalu vzpamatovali z hospodářské krize a v obnovení mezinárodního obchodu pochopitelně viděli značný potenciál. Pro vznik těchto institucí, které měly přispět ke stabilizaci nové situace v mezinárodním obchodu, vyslovil svoji osobní podporu i tehdejší americký prezident Roosevelt, který byl přesvědčen, že díky své hospodářské kapacitě zaujmou Spojené státy pozici lídra ve světovém obchodu a pomohou při realizaci globálních ekonomických i sociálních reforem (Doležal, 2008).

Mezi významné kritiky, kteří se postavili proti vzniku mezinárodních finančních institucí, patřily americké mezinárodní banky, které v nich spatřovaly nebezpečnou konkurenci

v oblasti mezinárodního p j ování pen z. Tyto banky nebyly oficiálními ú astníky jednání, m ly však zna ný zákulisní vliv, který si plánovaly udržet. Obávaly se, že vznik brettonwoodských institucí by mohl posílit pozici stát p i vyjednávání s nimi nebo je úpln eliminovat z pole mezinárodních p j ek (Doleflal, 2008).

Po intenzivních jednáních však ú astníci konference oficiáln navrhli založení t í organizací:

- Organizace pro mezinárodní obchod (International Trade Organization ó ITO),
- Mezinárodní m nový fond (International Monetary Fund ó IMF),
- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development ó IBRD).

Nakonec však jedním ze záv r brettonwoodské konference byl vznik pouze dvou z vý-e zmín ných mezinárodních institucí, které m ly svojí inností p ispívat k udržení dohodnutého m nového uspo ádání a hospodá ského rozvoje ó IMF a pro tuto práci klí ové IBRD, nejstar-í instituce celé dne-ní WBG (Kubi-ta, 2009).

Od vzniku ITO bylo nakonec upu-t no, av-ak její my-lenka byla realizována pozd ji ve V-eobecné dohod o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade), která poloflila základ dne-ní Sv tov é obchodní organizace, i u nás známé jako World Trade Organization (Doleflal, 2008).

I kdyfl dohoda o vzniku t chto dvou institucí byla podepsána jifl b hem konference v ervenci 1944, v platnost vstoupila afl a o více nefl rok pozd ji ó 31. prosince 1945. V tento den ji podepsaly vlády íle, Mexika a Peru a ratifikoval ji tak dostate ný počet 28 zemí (v etn eskoslovenska), které jsou nyní považovány za zakládající leny obou institucí. Dal-í zem , které se konference ú astnily, se postupn p idávaly (World Bank Group, 2013).

2 Skupina Světové banky (WBG)

Tato kapitola se v níže vybraným organizačním zápletkám týkajících se WBG. Jsou zde shrnuty informace o oficiálním zahájení činnosti IBRD a problémech, kterým musela tato instituce čelit během prvních měsíců po svém založení. Také jsou zmíněny i první úkoly poskytnuté IBRD, chronologický vývoj působení R ve WBG, postupný vývoj cílů a činnosti WBG, informace o její organizační struktuře a také o každé z pěti institucí tvořících WBG.

2.1 První měsíce po založení Mezinárodní banky pro obnovu a rozvoj (IBRD)

I když základní principy fungování IBRD byly projednány již během konference v Bretton Woods, stále zbývalo dořešit některé důležité otázky spojené s její činností. Stalo se tak v roce 1946 na úvodní schůzce guvernérů obou nově vzniklých brettonwoodských institucí (IBRD a IMF) v Savannah (Marková, 2006).

2.1.1 Schůzka guvernérů IBRD a IMF na konferenci v Savannah

Historicky první společná schůzka guvernérů obou brettonwoodských institucí se konala v americkém městě Savannah v březnu 1946. Předpokládalo se, že jednání budou probíhat v přátelské atmosféře a jejich cílem bude doladit pouze kosmetické úpravy již odsouhlaseného dokumentu. Až i jednání se však stali sváděnými do živých debat mezi zástupci Spojených států a Velké Británie (Marková, 2006).

Na konferenci byla diskutována řada kontroverzních témat. Především jednoho z nejvíce sporných sporů se stalo budoucí sídlo nově založených institucí. V dohodě o založení brettonwoodských institucí nebylo specifikováno konkrétní místo, určovala pouze fakt, že instituce by měly sídlit v zemi, která disponuje nejvíce podílem na celkovém objemu kvót, což v té době byly Spojené státy s více než 30% podílem (Marková, 2006).

Jak píše Doležal (2008), Britové se báli politického vlivu na obě instituce ze strany USA, proto požadovali, aby sídlo obou institucí nebylo umístěno do hlavního města, ale do New Yorku, daleko od Bílého domu. Američané však nakonec prosadili právě

Washington, což podle Britů odporovalo požadavku, aby sídla institucí nebyla těsně spjata s vládním hlavním městem jakéhokoli evropského státu. Nicméně v únoru 1946 zde IBRD skutečně oficiálně zahájila svoji činnost s tím, že každý z těchto rok bude probíhat tzv. výjezdní zasedání, které bude hostit vždy jedna z evropských zemí.

V Savannah byla také definována náplň práce prezidenta IBRD, výkonných editelů a jejich zástupců a samozřejmě pozornost byla věnována i jejich finančním náhradám. Měsíční platy prezidentů IBRD byl stanoven na 30 000 USD, výkonných editelů na 17 000 USD a jejich zástupci si mohli vydělat 11 500 USD za rok. Pro porovnání: v této době činila roční mzda viceprezidenta Spojených států 15 000 USD a odměna britských členů britského parlamentu nedosahovala ani 4 000 USD za rok. Keynes označil výši těchto odměn, stejně jako umístění hlavních sídel obou institucí do Washingtonu, za skandální (World Bank Group, 2013).

2.1.2 Zasedání rady výkonných editelů a volba prezidenta IBRD

7. května 1946 proběhlo úvodní zasedání výkonných editelů IBRD. Zasedání mělo vést především ke zvolení prezidenta. Tiskové zprávy již před samotným zasedáním naznačovaly, že americký prezident Truman vybral pro tento post amerického politika Lewise W. Douglase, avšak tehdejšímu americkému ministrovi financí se nelíbilo jeho propojení s těmi významnými institucemi z Wall Street a vznesl své právo veta proti jmenování Douglase do čela této organizace (World Bank Group, 2013).

Toto zasedání tak nakonec volbu prvního prezidenta nepřineslo. Do čela rady výkonných editelů a de facto hlavou IBRD byl zvolen Emilio Collado, výkonný editel ze Spojených států, jakožto reprezentant země s nejvyšším podílem upsaných kvót na celkovém kapitálu organizace. Collado se dříve v roli amerického ministra financí účastnil i konference v Bretton Woods, takže dobře věděl, s jakým cílem byla IBRD založena a co se od této instituce očekávalo (World Bank Group, 2013).

Prvním prezidentem IBRD byl výkonnými editeli zvolen o něco později 4. února 1946. Stalo se tak na základě návrhu amerického výkonného editelů a do čela IBRD Emilia Collada. Nově zvolený prezident Eugene Meyer, který se stal v březnu prvním oficiálním prezidentem dnešní WBG, se ujal prezidentského úřadu 18. února 1946 a Collado se tak mohl vrátit do své předchozí pozice výkonného editelů reprezentujícího

Spojené státy. Zdlouhavý proces volby prezidenta byl tak kone n u konce (World Bank Group, 2013).

Meyerovým nejv t–ím úkolem, vedle prvotního rozvoje nov vzniklé organizace, bylo p esv d it nejen americké investory obchodující na finan ních trzích, fle nov vzniklá instituce p edstavuje výbornou investici chrán nou p ed jakýmkoliv nep íznivým politickým vlivem. Tento úkol nebyl jednoduchý ó mezinárodní investo i m li stále na pam ti krizi, která následovala po první sv tové válce, a dávali si ohromný pozor na jakékoliv poskytování úv r v mezinárodním prost edí (World Bank Group, 2013).

Do toho musel nový prezident e–it spory a názorové st ety s radou výkonných editel . Ta zastávala názor, fle by se fungování IBRD m lo co nejd íve vyzkou-et v praxi a za ít tak okamflit poskytovat velký po et úv r , zatímco Meyer si stál za tím, fle by se IBRD m la rozvíjet opatrn a opírat se o obez etný finan ní úsudek o úv rující m subjektu. Z tohoto d vodou se proti rad postavil a zamítl poskytnutí n kolika prvních navrhovaných úv r . Sv j první úv r IBRD poskytla dokonce afl v dob , kdy ufl prezidentský ú ad vykonával Meyer v nástupce (World Bank Group, 2013).

Zde je nutné poznamenat, fle Meyer byl p i st etech s radou výkonných editel v o to t fl–í pozici, fle tehde–í organiza ní struktura WB dávala do rukou ohromnou moc práv výkonným editel m, kte í tuto organizaci prakticky ídili. Funkce prezidenta byla spí–e reprezentativní. Zm nou organiza ní struktury roli prezidenta posílil afl Meyer v nástupce ó John McCloy, který byl pou en rezignací svého p edch dce. Tím v–ak nep ímo posílil vliv Spojených stát na d ní ve WB, jelikofl od této doby je podle neformálních dohod do jejího ela vldy volen práv Ameri an (Doleflal, 2008).

Na tomto faktu je moflné op t demonstrovat sílu a význam Spojených stát v povále né dob . V dal–ích mezinárodních organizacích nem ly tak dominantní postavení, protofle jejich sílu vyvafloval Sov tský svaz. Ten v–ak v té dob lenství ve WB odmítl a Spojené státy tak nem ly nikoho, kdo by jim p ekáflel v cest (Doleflal, 2008).

Meyer na sv j post rezignoval 18. prosince 1946, jifl po –esti m sících po svém jmenování. Byl p esv d en, fle svou misi splnil a zna n p isp l k vybudování základ WB. Svoji rezignaci oznámil i tehde–í viceprezident Harold D. Smith, byl v–ak pov en do asným vedením organizace. Bylo dohodnuto, fle odstoupí afl poté, co bude jmenován nový

prezident. Jeho jmenování se však Smith nedořídil a náhle zemřel v lednu 1947, čímž se po Meyerově rezignaci na post prezidenta a IBRD se tak ani ne rok po založení ocitla na dlouhém čase bez svého prezidenta i viceprezidenta (World Bank Group, 2013).

Na tuto dobu byl předsedou rady výkonných ředitelů znovu pověřen Emilio Collado (výkonný ředitel ze USA), který de facto ze své pozice vedl organizaci i v absenci jejího formálního vedení (World Bank Group, 2013).

2.1.3 Oficiální zahájení činnosti IBRD

Datum pro zahájení činnosti IBRD bylo stanoveno na 25. června 1946. K tomuto dni měla tato instituce 26 zaměstnanců, 12 výkonných ředitelů a 38 členských států, jejichž vlády byly vyzvány ke splacení části svých závazků za upsané vklady (2 % z upsané částky měla být splacena ve zlatě nebo USD, 3 % v národních měnách jednotlivých států). Dohromady musely zakládající země postupně splatit celkem 20 % ze svých upsaných vkladů. Zbýlých 80 % se nesplácelo a tvořilo rezervu splatnou na požádání pro případ nutnosti krytí poskytnutých úvěrů. Extrémy upsaných vkladů představovaly na jedné straně Spojené státy s 317 500 000 USD, na straně druhé Panama, která upsala nejmenší částku ve výši pouhých 20 000 USD (World Bank Group, 2013).

V současných dobách se splácí pouze 1 % v USD a 9 % v národních měnách. K poskytování úvěrů WB vyulívá pouze splacenou část vkladů, zbytek slouží výlučně jako rezerva za poskytnutými úvěry (Doležal, 2008).

Problematická je část vkladů splacená v USD. Vzhledem ke zhodnocení/znehodnocení národních měn může docházet ke vzniku kurzových rozdílů. V případě oslabení národní měny je daná členská země povinna doplatit vzniklý rozdíl, pokud se daná národní měna naopak zhodnotí, je WB povinna rozdílovou částku členské zemi nahradit. Výhodu mají v tomto případě Spojené státy i vzhledem k vázanosti ostatních měn právem na USD nemusejí provádět žádné finanční operace související s vypořádáním těchto rozdílů (Doležal, 2008).

Činnost WB se po jejím založení dostávala do povahy států velmi pomalu, o čemž svědčí i fakt, že do konce září byly zaregistrovány pouze dvě oficiální žádosti o úvěr. Oficiálně první žádost o úvěr přišla z Francie, která žádala částku 500 mil. USD

na nákup a import vybavení a materiál potřebných k uskutečnění obecného plánu poválečné rekonstrukce a modernizace. Tento úvr byl radou výkonných editel schválen, i když Francie nakonec z požadované částky obdržela pouze polovinu o 250 mil. USD, a stal se tak úvrem 0001, jedním z nejvýznamnějším prvních 50 let působení WB. Prostředky získané z úvr byly investovány do modernizace ocelářského průmyslu; nákup lokomotiv, nákladních vozidel, lodí a soukromých letadel vedl k vylepšení přepravního systému a dopravy. Přehled o kolika prvních úvrech schválených a poskytnutých WB je zachycen v následující tabulce 1 (World Bank Group, 2013).

Tabulka 1: První úvry poskytnuté Světovou bankou

íslo úvr	fiadatel	Vý-e úvr v mil. USD
0001	Francie	250
0002	Nizozemsko	195
0003	Dánsko	40
0004	Lucembursko	12
0005	Chile	13,5
0006		2,5

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Group *Archivist's Chronology 1944-2013*

Zajímavé je zde porovnání činnosti WB s realizací tzv. Marshallova plánu, který zaimeriánek aplikovat po skončení 2. světové války a do určité míry tím obcházelí snášení a aktivity WB, kterou prakticky odstavili na vedlejší kolej. Ameriánek do poníených evropských států exportovali jídlo, oblečení a stroje, s cílem nastartovat ekonomický růst tak, aby tyto země byly schopné co nejdříve splácet svoje válečné dluhy vůči Spojeným státům. Ty se tak v té době staly nejvýznamnějším dovozcem do Evropy (Doleřal, 2008).

Na konferenci v Bretton Woods bylo dohodnuto, že základní kapitál WB bude činit 10 mld. USD (rozložen na 100 000 ks akcií o nominální hodnotě 100 000 USD). Vzhledem k platebním potížím, kterých člen bylo WB do konce roku 1947 přislíbeno 8 mld. USD. Když k tomu přide fakt, že členské země musely, na základ uzavřených dohod, splatit pouhých 20 % upsaného vkladu, vyjde nám, že WB ve svých začátcích hospodařila s kapitálem pouhých 1,6 mld. USD. Poskytnutí o kolika prvních letech tak zákonitě vedlo k pozastavení činnosti a přehodnocení programu. Zatímco realizace Marshallova plánu poskytla do začátku 50. let pomoc za více než 40 mld. USD, pak WB na tyto účely vynaložila šouze necelé 2 mld. USD. Její působení v oblasti poválečné obnovy

se tak stalo, ve srovnání s americkým Marshallovým plánem, zcela zanedbatelným (Doleřal, 2008).

2.1.4 Historický vývoj spolupráce Skupiny Světové banky a ČR/ SR

Nířle je chronologicky zachycen vývoj p řosobení ČR (nejd říve téřl SR) v rámci organizací WBG tak, jak jsou popsány v publikaci The World Bank Group Archivistř Chronology 1944-2013. Jedná se p ředev řím o data vzniku řlenství v jednotlivých agenciích WBG, p řes p řeru ření a pozd ří obnovení řlenství, ařl po graduaci ČR mezi dárce finan řních prost edk ř. O úv řech, které řSR v rámci svého řlenství ve WBG řerpala, se podrobn ři řmi řuje kapitola 4.3.

1. - 22. ledna 1944

řeskoslovensko je jednou ze 44 zemí zastoupených na konferenci v Bretton Woods, kde je p řijata dohoda o vzniku tzv. brettonwoodských organizací řó IBRD a IMF.

27. prosince 1945

řeskoslovensko tuto dohodu podepisuje spole řn řs dal řími 20 zem řmi a stává se tak jedním ze zakládajících řlen ř IBRD i IMF.

31. prosince 1954

řeskoslovensku je zru řeno řlenství v IBRD. D řvodem je na jeho území vládnoucí komunistický řefřim a řs tím související neřpln ří jedné ze základních povinností řó poskytování informací o národní ekonomické situaci.

20. zá ří 1990

řeskoslovensko se znovu stává řlenem IBRD, nov ř také dal řích p řidruřených agencií WBG řó IDA, IFC a MIGA.

8. dubna 1992

řeskoslovensko se p řipojuje i k poslední z p řti institucí tvo řících WBG řó ICSID.

1. ledna 1993

Po rozpadu Československa na dva samostatné státy zaniká i jeho členství ve všech organizacích, avšak ihned k 1. 1. 1993 vstupuje do účinnosti nové členství tentokrát již samostatné České republiky ve čtyřech institucích WBG – IBRD, IDA, IFC a MIGA. Členství rozpadlého Československa v ICSID nahrazuje ČR později k 23. dubnu 1993.

26. září 2000

V Praze se koná výroční zasedání WBG a IMF. Probíhající jednání jsou poznamenána násilnými protesty proti globalizaci a zasedání koní o den dříve, než bylo plánováno. Avšak jak ze strany WBG, tak ze strany IMF jsou jednání označena za úspěšná.

18. dubna 2005

Česká republika již nadále nepotřebuje externí zdroje WBG a vzhledem k pozitivnímu hospodářskému vývoji vyjadřuje svůj zájem o změnu svého postavení v této organizaci.

ČR již dále nechce být v pozici příjemce úvěrů a technické pomoci, ale chce se stát zdrojem jejich poskytnutí a sama se tak aktivně podílet na pomoci rozvíjejícím se ekonomikám. Změna statusu ČR je oficiálně potvrzena k 27. únoru 2006, o den později prezident WBG osobně navštívil Prahu a zapojuje se do oslav, které jsou výsledkem úspěšného vývoje země z příjemce mezinárodní pomoci na aktivního partnera poskytujícího k mezinárodní spolupráci. ČR je přeazena z kategorie rozvojových a transformujících se zemí mezi země vyspělé.

I po tzv. graduaci má ČR nárok v omezené míře externí bezplatnou technickou asistenci v následujících 3 letech. V rámci této asistence provedla WBG na našem území zhodnocení pojišťovnického sektoru, studii v oblasti penzijního pojištění a definováním určitých podmínek rovněž pro zlepšení ochrany spotřebitele na finančních trzích. Od roku 2008 je ČR již výhradně dárce finančních prostředků (tzv. čistým donorem) a podílí se tak na oficiální rozvojové pomoci chudým, rozvojovým a transformujícím se zemím (MF ČR, 2014).

2.2 Vývoj orientace a cíl Skupiny Světové banky

Pvodním posláním WBG bylo, jak napovídá již samotný název její první instituce založené v roce 1944 – Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj, poskytovat finanční a technickou pomoc při rekonstrukci válkou zničených evropských ekonomik, asistovat v jejich rozvoji prostřednictvím poskytování dlouhodobých finančních zdrojů a podporovat rozvoj soukromých zahraničních investic směřujících do těchto zemí poskytováním záruk nebo kapitálové úasti na nich (Duráková, 2003).

Během 50. a 60. let se WBG začala orientovat také na potřeby svých nových členů především z Latinské Ameriky, Afriky a Asie, avšak ještě v těchto letech poskytla rozsáhlé půjčky vyspělým evropským zemím. WBG se podílela na financování celé řady projektů orientovaných na ekonomický rozvoj, jakými byly například budování dopravní infrastruktury, přehrad, elektráren a rozvodných elektrických sítí. Na významnosti stále více získávala i technická pomoc poskytovaná WBG, jelikož některé země fládaly informace, jak efektivně hospodařit s finančními prostředky získanými z bankovních fondů (World Bank, 2016d).

Později, v 70. letech, se WBG začala stále více orientovat na rozvojové země a postupně tak byl zahrnut její působení i z vyspělých ekonomik negativně poznamenaných druhou světovou válkou na rozvojový svět, kam v dnešní době směřuje naprostá většina úvratí. Poslední úvratí směřující do západoevropské země byl poskytnut zaátkem 80. let Portugalsku (Marková, 2002).

Až do zaátku 70. let byla většina projektů (kolem 70 %) určena na financování rozvoje infrastruktury (budování silniční a železniční sítě, přístavů, energetiky), jehož cílem bylo vytvoření vhodných podmínek pro příliv dalších zahraničních investic. WBG však nebyla spokojena s efektivitou svých programů, a tak se začala významně orientovat na podporu soukromého zemědělství. To se mělo stát nástrojem k navýšení produkce potravin, přispět k růstu zaměstnanosti, příjmu a spotřeby venkovského obyvatelstva. V této době tak WBG začíná naplno využívat svůj potenciál a klade důraz na rozvoj, zatímco rekonstrukce válkou negativně poznamenaných ekonomik již ustupuje do pozadí (Doleřal, 2008).

Podporou tzv. malého zemědělství se tak WBG začíná zabývat na boj s chudobou. Její nové projekty se nyní soustředí více na potřeby obyvatel nejlépe na budování materiálů

náro ných projekt ů zdraví a vŷffiva obyvatel, rozvoj venkova. Realizace takto orientovanŷch projekt ů se m la p ŷmo dotknout chudŷho obyvatelstva a vylep-it jeho podmínky pro ŷivot (World Bank, 2016d).

Ke zm n orientace WBG nejspŷe p isp lo i obvin nŷ ze strany USA, které se tŷkalo p j ek státnŷmu sektoru v rozvojovŷch zemŷch (s tŷm souvisejŷcí nedostate ná podpora soukromŷho sektoru) a financování neefektivnŷch projekt ů. USA tla ily WBG k intenzivn ŷí podpo e a vyuffitŷ kapitálu práv do soukromŷho sektoru tak, aby se rozvojovŷ zem m ly moŷnost rychleji integrovat do sv tovŷho hospodá stvŷ (Doleŷfal, 2008).

V 80. letech se WBG musela vypo ádat se stále více rostoucí zadluŷeností rozvojovŷch zemŷ, která vyúftila v dluhovou krizi. Rozvojovŷ zem nebyly schopné dodrŷovat termŷny splacenŷ svŷch dluh ů. Na společném výjezdním zasedání WBG a IMF v roce 1985 v Soulu byl p ijat tzv. Baker v plán. Jednalo se o výzvu komer nŷm bankám, aby dluŷník m i p es jejich platebnŷ neschopnost stále poskytovaly dal-í p j ky. V ŷitelé si uv domovali, ŷe jedinou cestou, jak zabezpe it ádné splácenŷ dluh ů, je zabezpe enŷ dlouhodob udrŷitelnŷho vysokŷho tempa r stu v rozvojovŷch zemŷch. Komer ní banky tak za aly poskytovat nové úv ry, p ípadn odklad splátek zadluŷenŷm zemŷm, ov-em pouze v p ípad ů, ŷe tyto zem okamŷit zahájŷ jednání s WB o koordinaci ekonomickŷch reforem (Doleŷfal, 2008).

V pr b hu 90. letech se WBG p em ŷje na modernŷ instituci, jejŷí prioritou se, krom podpory ekonomickŷho rozvoje pot ebnŷch zemŷ, stává ochrana ŷivotního prost edŷ, ale i boj proti onemocn ní AIDS v nejchud-ŷch zemŷch, kde je výskyt tohoto onemocn ní nejkoncentrovan ŷí. Ur itá zm na orientace je patrná i z rozloŷení oblastŷ, do kterŷch p j ky sm ŷjí ŷatŷmco v roce 1980 sm ovalo do energetiky více neŷ 20 % z celkovŷho objemu p j ek, dnes jsou to pouze 2 %. Naopak, p j ky sm ŷjící do zdravotnictvŷ, vŷffivy a vzd lání vzrostly b hem 20 let z 5 % v roce 1980 na 25 % v roce 2000 (Doleŷfal, 2008).

V sou asné dob ŷe WBG specializuje na podporu rozvojovŷch a nejchud-ŷch zemŷ po celém sv t . Pro tyto zem p edstavuje zdroj finan ní a technické pomoci a podporuje je, mimo jiné, prost ednictvŷm poskytování p j ek s nízkŷm úrokem, bezúro nŷch úv r a grant ů na konkrétnŷ projekty souvisejŷcí s rozvojem vzd lanosti, zdravotnickŷch sluŷeb,

vytvá ením nových pracovních míst, ale i s budováním infrastruktury, zlep-ením životního prostředí a obnovou ekonomik zni ených živelnou katastrofou. Cílem všech těchto aktivit je podpo it r st mezinárodního obchodu a mezinárodní investiční činnosti pro rozvoj výrobních kapacit členských zemí, což by podle WB mělo vést ke zvýšení produktivity, životní úrovně a zlep-ování pracovních i životních podmínek v těchto oblastech (Černohlávková, 2007).

Garance WBG napomáhají tomu, že investoři snižují svá rizika spojená s investováním do často nestabilního ekonomického a politického prostředí, kterým rozvojové země a země na p echodu k tržnímu hospodářství disponují, a nebojí se tak do nich investovat. Kapitálová účast WBG na projektech také zvyšuje jejich atraktivitu pro případné investory (Doleřal, 2008).

WBG v současné době sm uje ve-kerou svou činnost ke splnění dvou hlavních vyty ených cílů, kterých by tato organizace ráda dosáhla do roku 2030:

- snížení počtu lidí žijících v extrémní chudobě (s méně než 1,90 USD na den) na méně než 3 %,
- podpora stabilního hospodářského růstu tak, aby se o 40 % zvýšil příjem nejchud-ších 40 % obyvatel každé rozvojové země (World Bank, 2016h).

Těchto cílů WBG je dosahováno prostřednictvím realizace široké škály projektů sm uřících do těchto oblastí: rozvoj lidských zdrojů, ochrana životního prostředí, růst soukromého sektoru, podpora ekonomických reforem, potírání korupce, pomoc zemím zasáženým válečnými konflikty a stimulace investic (Li-ka, 2003).

2.3 Organizační struktura Skupiny Světové banky

Všechny instituce WBG jsou vlastněny členskými zeměmi, respektive jejich vládami. Ty jsou tak prakticky akcionáři institucí WBG, přičemž výše jejich podílu na kapitálu těchto institucí je odvozena od velikosti dané ekonomiky. To znamená, že zde neplatí pravidlo šjedna země ó jeden hlas, nýbrž je zde zohledněna ekonomická síla země. Chudé země, pro které byla WB převodněn zřízena, jsou zde tak jifi od zařátku znevýhodněny (Doleřal, 2008).

Díky ručení členských států za její závazky se WBG jako jeden z mála emitentů cenných papírů může chlubit ratingem Super AAA. Pro investora tak její cenné papíry představují nejnižší možné riziko, které je potvrzeno tím, že dosud nenastal případ nesplacení půjčky ze strany dlužnické země (Doleřal, 2008).

WBG prodává své dluhopisy jak vládám (zejména prostřednictvím centrálních bank), tak soukromým investorům (penzijní fondy, pojišťovny, obchodní banky). Díky svému ratingu si WBG půjčuje peníze za těchto nejvýhodnějších podmínek na trhu a může pak členským zemím poskytnout mnohem levnější úvěry, než by si tyto země dokázaly samy zajistit. Úvěrová politika WBG je limitována striktním pravidlem, které vlády hlavních akcionářů trvají na tom, aby WBG byla schopna pokrýt svoje půjčky prostřednictvím základního kapitálu a rezerv o celkovém objemu půjčky tedy nesmí přesáhnout výši upsaného základního kapitálu a rezerv. Toto pravidlo má zabezpečit ochranu věřitelů pro případ, že dojde k nesplacení půjčky dlužnickými zeměmi (Doleřal, 2008).

Největšími akcionáři WBG jsou Spojené státy americké, následovány Japonskem, Čínou a Německem. Každá z institucí WBG (s výjimkou Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů ICSID) je řízena prostřednictvím rady guvernérů a rady výkonných ředitelů (World Bank, 2016e).

V porovnání s ostatními agencemi WBG disponuje odlišnou organizační strukturou právě ICSID. Tato agencie není řízena radou guvernérů, nevytváří ani radu výkonných ředitelů, nýbrž je řízena správní radou (Administrative Council), v jejím čele stojí prezident WBG a její členové jsou zástupci všech členských států, z každého státu jeden člen (MF R, 2014).

WBG disponuje v současné době více než 12 000 zaměstnanci, kteří pocházejí ze 120 zemí světa. Kromě svého sídla ve Washingtonu má tato instituce 127 poboček ve 37 členských zemích po celém světě. Nejvýznamnější z nich jsou v Paříži, New Yorku, Ženevě a Tokiu (World Bank Annual Report, 2015).

Vzhledem ke své úplné právní subjektivitě se majetek WBG nemůže stát předmětem žádných vnějších kontrol, stejně tak nepodléhá konfiskaci ani žádným jiným místním omezením. Archívy WBG nejsou přístupné a její aktiva jsou plně osvobozena od výbírů daní včetně zdanění dividend. Zdanění nepodléhají ani platy zaměstnanců (Doleřal, 2008).

Tato subjektivita má své opodstatnění, jelikož se WBG svými činnostmi orientuje na chudé a rozvojové země, kde je to v mnoha případech není zaručena demokratická vláda a dodržování zákona. Na druhé straně však nahrává kritikům, protože WBG svoji imunitu využívá i jako jakýsi štít a brání se zveřejnění údajů o financování kontroverzních projektů, což podporuje možné domněnky o netransparentnosti jejího jednání. Tomu nahrává i fakt, že WBG nepodléhá externímu auditu, což znamená, že všichni jsou odkázáni pouze na zdroje zveřejněné samotnou WBG. To může vést ke zkreslování skutečností a pochybnostem o její činnosti (Doležal, 2008).

2.3.1 Rada guvernérů Světové banky

Rada guvernérů (Board of Governors) je nejvyšší rozhodovací orgán WB. Všechny členské země jsou v ní zastoupeny guvernérem a jeho zástupcem, kteří jsou jmenováni na dobu 5 let s možností opětovného zvolení. Zpravidla se jedná o ministra financí nebo guvernéra centrální banky (World Bank, 2016b).

Českou republiku v Radě guvernérů v současnosti zastupuje Ing. Andrej Babiš, vicepremiér a ministr financí ČR. Jako jeho zástupce nefiguruje guvernéř centrální banky, nýbrž JUDr. Ing. Lenka Jurošková, Ph.D., náměstkyně ministra financí (World Bank, 2016c).

Jako orgán s nejvyššími rozhodovacími pravomocemi má rada guvernérů ve své kompetenci rozhodování o klíčových otázkách týkajících se členství (rozhoduje o přijetí nových členů nebo naopak o pozastavení/zrušení existujícího členství), schvaluje rozpočet, projednává změny základního kapitálu, použití čistého zisku, schvaluje ústní uzávěrky, atd. Rada guvernérů se schází každý rok na podzim na pravidelném výročním zasedání společně s radou guvernérů IMF (Marková, 2002).

Každé setkání rady guvernérů je usnášenišchopné, pokud jsou přítomni alespoň dvoutřetiny guvernérů. Při hlasování je pro přijetí návrhu zapotřebí více než 50 % všech hlasů, ve výjimečných případech však i více než 75 % hlasů. Je ale potřeba mít na paměti, že hlasy jednotlivých guvernérů mají rozdílnou váhu, která je odvozena od výše podílu dané země na kapitálu IBRD (Doležal, 2008).

Pokud je daná země členem více institucí WBG, zvolení guvernérů a jejich zástupci jsou de facto i členy rady guvernérů těchto agencí (IBRD, IDA a IFC). Výjimkou tvoří MIGA,

její rada guvernér je volena samostatně, nezávisle na ostatních institucích WBG. Stejně je tomu v případě rady editel této instituce (World Bank, 2016b).

2.3.2 Rada editel Světové banky

Výkonný orgán WBG je rada editel (Board of Directors) která se skládá z prezidenta WBG a 25 výkonných editel. 6 největších akcionářů WBG (USA, Japonsko, Čína, Německo, Francie a Velká Británie) disponují možností jmenovat každého svého zástupce, zatímco ostatní členské země jsou sdruženy do tzv. konstituencí, které jsou reprezentovány jako celek vždy jedním voleným výkonným editelem. Úsporný vztah a pravomoci uvnitř jednotlivých konstituencí není v pravomoci WBG, nýbrž jednotlivých zemí, jejichž zástupci mezi sebou uzavírají dohody o svých právech a povinnostech (Marková, 2002).

Tabulka 2 nabízí pohled z pohledu největších akcionářů WBG. Jak již bylo řečeno výše, jedná se o země, které mají právo každá jmenovat svého zástupce do rady editel. V tabulce je mimo konkrétních zástupců těchto zemí uveden i počet jejich hlasovacích práv (v nominálním i procentuálním vyjádření).

Tabulka 2: Největší akcionáři Světové banky

#	Země	editel	Počet hlasů	
			Nominální	%
1.	USA	Matthew McGuire	384 356	16,65
2.	Japonsko	Masahiro Kan	166 122	7,20
3.	Čína	Shixin Chen	107 272	4,65
4.	Německo	Ursula Müller	97 252	4,21
5.	Francie	Hervé de Villeroché	91 082	3,95
6.	Velká Británie	Melanie Robinson	91 082	3,95

Pozn.: Stav ke dni 12. 4. 2016

Zdroj: International Bank for Reconstruction and Development, 2016b

World Bank, 2016c

Výkonní editelé jsou voleni na dvouleté funkční období (s výjimkou 6 stálých editel – viz dále) s možností znovuzvolení. Rada editel se schází několikrát týdně a zabývá se každodenním fungováním WBG - rozhoduje například o poskytování půjček (o jejich podmínkách, úroku použití a zárukách) a plánuje operativní politiku WBG (Marková, 2002).

I v radě editelů je patrná určitá nedemokratická povinnost v zastoupení jednotlivých zemí. Jak již bylo nastíněno výše, 6 nejvýznamnějších akcionářů disponuje možností volby výkonného editelů nikoliv na dvouleté funkční období, ale na dobu neurčitou. Tito výkonní editelé mají tedy podstatně více času na podrobné seznámení se s činností WB. Mají též profesní i materiální podporu svojí zemí. Voleným editelům tyto výhody chybí (Doleřal, 2008).

Doleřal (2008) se dále zabývá fungováním rady editelů v praxi. Z dostupné analýzy rozhodování je patrné, že každé rozhodnutí je projednáno neformálně ještě dříve, než se jimi má rada zabývat při svém oficiálním setkání. Z této analýzy dále vyplynulo, že při oficiálním zasedání zpravidla není diskutován návrh, se kterým některý ze zúčastněných editelů nesouhlasí. Pokud má naopak na danou věc stejný názor všech editelů, je jejich stanovisko prezentováno jako konečný a oficiální názor celé rady.

2.3.3 Prezident Skupiny Světové banky

Věle WBG stojí prezident volený radou editelů na pětileté období. I pro prezidenta platí, že může být zvolen opětovně. Prezidentem WBG je tradičně občan státu, který je nejvýznamnějším akcionářem, tedy občanem Spojených států. Naopak prezidentem IMF bývá zástupce některého z evropských členských států (Liška, 2003).

Prezident předsedá radě editelů a je zodpovědný za celkové řízení WBG. V radě editelů se však zpravidla neúčastní hlasování, svůj hlas může uplatnit pouze v případě rovnosti hlasů, a tak rozhodnout povětšinou hlasováním. V rámci řízení se věnuje zejména formování strategie celé organizace a jejímu vztahu k jiným mezinárodním institucím (Marková, 2006).

Klíčovým subjektem při každodenním řízení WBG je prezident především díky dvěma hlavními pravomocem: funguje jako jakýsi prostředník mezi záměstnanci a radou výkonných editelů, které předkládá ke schválení projekty vypracované záměstnanci. To mu dává do rukou obrovský vliv na každý projekt, pokud se mu některý projekt nelíbí, jednoduše ho radě nepředloží ke schválení. V takovém případě se pak projekt vrací zpět záměstnancům k přepracování nebo je úplně zrušen (Doleřal, 2008).

Druhou klíčovou pravomoc představuje jeho vliv na personální politiku a organizační strukturu celé organizace. Netěba zmínovat, že jako občan Spojených států úzce

spolupracuje se šsvýmō výkonným editelē, což posiluje vliv obou a navíc tato skute nost celkov ě dává Spojeným stát ěm absolutní výhodu nad ostatními (Doleflal, 2008)

Jak již bylo napsáno v kapitole 2.1.2, prvním prezidentem WBG (respektive tehdy je-t pouze IBRD) byl jmenován Eugene Meyer, který ve své funkci vydrflēl pouhých 6 m síc (erven ō prosinec 1946), av-ak ěinnost této organizace ovlivnil na n kolik dekad dop edu. Musel se vypo ádat se sloflitými otázkami týkajícími se organiza ní struktury, p íjímání nových zam stnanc ě, politiky poskytování úv r ě, aj. V neposlední ad ě p ísp l k definování vztahu mezi WBG a UN a celkovému vymezení mise této organizace. Do toho musel elit spor ěm s výkonnými editeli, kv ěli kterým se pravd podobn ě nakonec svého postu vzdal (op t viz kapitola 2.1.2). Sou asným prezidentem WBG je Dr. Jim Yong Kim, který byl do funkce zvolen 1. ervna 2012 a stal se tak v po adí již jejím dvanáctým prezidentem v historii (World Bank Group, 2013).

2.4 Agencie Skupiny Sv tově banky a jejich orientace

Pro Mezinárodní banku pro obnovu a rozvoj (IBRD) a Mezinárodní asociaci pro rozvoj (IDA) se vflil spole ný název Sv tová banka (WB), av-ak celá Skupina Sv tově banky (WBG) zahrnuje celkem 5 samostatných institucí, jedná se o tzv. agencie WBG (viz obrázek . 1):

- Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD),
- Mezinárodní sdruflēní pro rozvoj (IDA),
- Mezinárodní finan ní korporace (IFC),
- Agentura pro mnohostranné investí ní záruky (MIGA),
- Mezinárodní centrum pro e-ení investí ních spor ě (ICSID).

Tyto agencie v sob ě odráflí vývoj WB v ase, kdy se postupn ě začala orientovat na adu dal-ích ěinností. len ní celé skupiny na jednotlivé agencie by m lo vést k jednodu-í správ ění celé organizace. V-echny agencie WBG jsou finan n ě i právn ě nezávislé (Doleflal, 2008).

Obrázek 1: Skupina Světové banky - 5 institucí, 1 skupina

Zdroj: Department of Finance Canada, 2014

lenem kterékoliv organizace WBG se může stát pouze země, která je již členem IMF a dále je toto členství také podmínkou členstvím v IBRD, avšak členství v IBRD automaticky neznamená členství i ve zbývajících institucích WBG. O členství v každé z nich je třeba zařádat samostatně (Marková, 2002).

Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.2, celá WBG je zaměřena především na podporu rozvojových zemí. Rozdíl mezi jednotlivými agencemi spoívá především v tom, že zatímco WB (IBRD a IDA) spolupracuje primárně s vládami členských zemí, IFC a MIGA primárně podporují soukromé investory realizující investice směřující do rozvojového světa (Kernohávková, 2007).

Tato kapitola dále stručně popisuje každou z pěti institucí, které zahrnuje WBG. Především to, na jaké země se specializují a jakým způsobem přispívají k jejich hospodářskému rozvoji.

2.4.1 Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)

IBRD byla, společně s IMF, založena v roce 1944 na konferenci v Bretton Woods a stala se tak základním kamenem dnešní WBG. Zároveň se jedná o největší mezinárodní organizaci, která poskytuje dlouhodobé úvěry na rozvojové projekty (Marková, 2002).

P vodním posláním IBRD bylo p ísp t k urychlení povále né rekonstrukce evropských zemí zdevastovaných 2. sv tovou válkou poskytováním dlouhodobých investí níh ú r , p ípadn záruk p i realizaci soukromých zahrani níh investic. V dne ní dob se zabývá p edev ím dlouhodobým ú rováním rozvojových a ú ruschopných zemí a p íspívá tak k realizaci rozvojových projekt v t chto zemích (Dur áková, 2003).

Úv ry IBRD jsou poskytovány pouze na konkrétní projekty a proti vládní záruce za jejich splacení (více o ú rové ínnosti WB v kapitole 2.3, o struktu e ú r pak v kapitole 4.1.1). Vyuffití p j ených finan níh prost edk je ze strany IBRD pe liv monitorováno a pokud nedojde k uspokojujícímu hospoda ení s nimi, má IBRD právo vý-i úv ru sníffit, p ípadn úv r úpln stornovat (Marková, 2006).

Do dne ní doby tato instituce WBG podpo ila 12 533 projekt ve 173 zemích po celém sv t . K 1. 1. 2016 tvo ilo její ílenskou základu 184 zemí (World Bank, 2016h).

2.4.2 Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA)

IDA byla založena v roce 1960 poté, co se ukázalo, že p edev ím problém chudoby je v rozvojových zemích tak velký, že v-echna opat ení u in ná IBRD byla nedostate ná a bylo tak t eba z ídit novou, specializovanou instituci ó IDA. Ta se specializuje na pomoc 77 nejchud ím zemím sv ta (39 z nich je v Africe). Jedná se op t o nejv t í takto zam enou organizaci. IDA poskytuje vládám (ale i soukromým spole nostem) t chto vybraných zemí bezúro né úv ry, které by m ly p ísp t k jejich ekonomickému rozvoji a zlep-ít flivotní podmínky tamních obyvatel. Podporované programy jsou zam ené na dostupnost základního vzd lání, rozvoje zem d lství a infrastruktury, apod. (IDA, 2016).

V t-ina finan níh prost edk IDA pochází z p ísp vk bohat ích ílenských stát , asi v nejv t í mí e ze v-ech agencií WBG se zde uplat uje tzv. princip solidarity ó kapitálů silné zem poskytují nenávratné p ísp vky, které jsou poskytovány ve form úv r kapitálů slab ím zemím. Vý-e t chto p ísp vk není stanovena, ale je vfdy p edm tem spole ného jednání. Cílem této organizace je, aby finan ní prost edky byly dostupné i t m nejchud ím zemím, které nemohou dosáhnout na pomoc od IBRD (Doleflal, 2008).

Typické znaky poskytovaných úvěrů od IDA jsou následující:

- bezúroňný; pouze administrativní poplatek ve výši max. 1 % z erpané částky,
- splatnost 35 až 40 (n kdý až 50) let,
- možnost odlofení splátek během prvních 10 let,
- 10 let se splácí pouze 1 % ro n z dlužné částky,
- 30 let se splácí 3 % ro n z dlužné částky (Doleřal, 2008).

Od svého založení IDA poskytla již více než 300 mld. USD na investice ve 112 zemích. V současné době podporuje dalších 191 projektů týkajících se infrastruktury, zemědělství a soukromého podnikání, které by měly vést k tvorbě nových pracovních míst, zvýšení produktivity a celkovému zlepšení podmínek pro život v nejchudších částech světa. K 1. 1. 2016 byly členem této instituce 173 státy (IDA, 2016).

2.4.3 Mezinárodní finanční korporace (IFC)

IFC vznikla v roce 1956. Cílem této organizace je podporovat výlu n rozvoj soukromého sektoru v rozvojových zemích. Poskytuje tedy úvěry na investice financované jinými subjekty než státem. Mimo úvěry poskytuje též konzultativní služby jak vládám, tak především soukromým podnikatelům. Se sídlem v New Yorku má základnu čítající 184 zemí se jedná o největší takto zaměřenou světovou organizaci (IFC, 2016).

Základní kapitál IFC je tvořen vklady členských zemí, avšak IFC získává i další kapitál emisí vlastních dluhopisů a dalšími obchodování na mezinárodním kapitálovém trhu (podrobněji viz kapitola 2.3). Tato organizace jako jediná z agencí WBG poskytuje úvěry bez vládních záruk (Doleřal, 2008).

Typické znaky poskytovaných úvěrů od IFC jsou následující:

- splatnost 7 až 25 let,
- možnost odlofení splátek během prvních 3 let,
- pouze minoritní podíl IFC na investici, max. do výše 25 % její celkové hodnoty,
- podíl IFC zároveň zpravidla nepřesahuje částku 100 mil. USD (Doleřal, 2008).

Jak je patrné z výše uvedeného, IFC do podporovaných projektů také kapitálově vstupuje, avšak pouze s minoritním podílem. Přitom má postavení běžného investora, takže není

v-ém rizik m z investice vyplývajících. Zajímavé je, že i přes svůj majetkový podíl se IFC nijak neangažuje v řízení podporovaných projektů. Majetkový podíl IFC by měl investicím v nestabilním prostředí přidat na důvěryhodnosti a nalákat více soukromých zahraničních investorů k úasti na daném projektu (Marková, 2006).

V roce 1986 IFC založila Poradenskou službu pro zahraniční investice (FIAS). Tato služba by měla vést k usnadnění operací spojených se vstupem soukromých investorů do zemí a také ke stanovení podmínek a pravidel pro investice a podnikání (Doleřal, 2008).

2.4.4 Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA)

MIGA byla založena až v roce 1988 a jedná se tak o nejmladší instituci WBG. Její úlohou je podporovat zahraniční investice poskytováním záruk soukromým investorům za případné ztráty způsobené realizací politických rizik při financování investic v rozvojových zemích. Jejím cílem je přilákat investory do politicky méně stabilních území (Ernohlávková, 2007).

Za poskytování záruk MIGA inkasuje od investorů pojistné, které slouží ke krytí administrativních nákladů a především k vytvoření rezervního fondu, ze kterého je financováno pojistné plnění v případě vzniku pojistné události. Výše pojistného se přitom odvíjí od charakteru konkrétního projektu, nejast jí se však pohybuje v rozmezí mezi 0,3 a 1,5 % roční z výše celkové pojistné hodnoty. Záruky jsou poskytovány na maximální dobu 15 let s tím, že investor může po 3 letech kdykoliv odstoupit od smlouvy. Stejnou možností disponuje i MIGA a to v případě, že investor je v prodlení se splátkami pojistného. Pojistit lze až 90 % hodnoty projektu s maximálním pojistným plněním 100 mil. USD (Marková, 2006).

Marková (2006) dleí neobchodní rizika, před kterými by měla investory ochránit práva MIGA, na tyto tři základní druhy:

- riziko zákazu transferu finančních prostředků v důsledku restriktivních opatření vlády hostitelské země,
- riziko ztrát vyplývajících z legislativních nebo administrativních opatření vlády hostitelské země vedoucích ke zbavení zahraničního investora vlastnictví (např. formou znárodnění),

- riziko plynoucí ze zrušení vládních kontraktů ,
- riziko ztráty způsobené ozbrojeným konfliktem nebo občanskými nepokoji.

Předmětem zájmu této organizace jsou zejména projekty, které mají velký potenciál přinést do dané oblasti výrazné vylepšení životních podmínek, a to díky prostřednictvím realizace komplexních energetických projektů nebo budováním nejen dopravní infrastruktury, která má vést k eliminaci znečištění ovzduší v dané lokalitě. MIGA funguje jako prostředník, který k sobě přivádí a kombinuje nejrozličnější pojistné produkty ve veřejného a soukromého sektoru a snaží se tak investorům nabídnout co možná nejširší portfolio těchto produktů (MIGA, 2016).

Od svého založení MIGA vynaložila již více než 28 mld. USD na pojištění související s politickými riziky v širokém spektru projektů ve všech koutech světa. Významná je též i její publicistická činnost, kdy tato instituce sdílí výsledky svých průzkumů a její data jsou velmi významná pro celou řadu subjektů zabývajících se pojištěním proti politickým rizikům. K 1. 1. 2016 disponovala tato organizace 181 členskými státy (MIGA, 2016).

2.4.5 Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID)

Postavení poslední organizace WBG, založené v roce 1966, je poněkud specifické o předmětem její činnosti je urovnávání a rozhodování sporů mezi zahraničními investory a vládami zemí, kam jejich investice směřují. Mimo to se zabývá i spory mezi státy v rámci nejrozličnějších obchodních dohod, které mezi sebou uzavřely. Náklady na rozhodnutí vlády hradí účastníci sporu (Liška, 2003).

Tato instituce se také stará o zvyšování povědomí o mezinárodním právu upravujícím zahraniční investice, ale také o průběhu celého procesu řešení sporů v rámci ICSID. Proto vydává řadu publikací o svých aktivitách a konkrétních případech a její zaměření se účasti mnoho konferencí. Do dnešní doby se tato organizace zabývala již více než 550 případy a jejich množstvím kolidovaně roste (ICSID, 2016).

3 Klasifikace tržních ekonomik a zemí s transformujícími se ekonomikami

Od 90. let minulého století, kdy se rozpadl socialistický hospodářský systém, se světové hospodářství přeměnilo na jednotnou tržní ekonomiku. Tyto tržní ekonomiky můžeme podrobněji členit na ekonomiky:

- vyspělé,
- rozvojové,
- transformující se (tranzitní).

Výše uvedené skupiny zemí se od sebe odlišují významnými rozdíly především v oblasti ekonomické a sociální vyspělosti. Tyto rozdíly se navíc stále více prohlubují nejen mezi jednotlivými skupinami zemí, ale i mezi zeměmi v rámci vymezených skupin (Cihelková, 2009).

3.1 Klasifikace tržních ekonomik podle vybraných mezinárodních organizací

Zařazení zemí do výše uvedených skupin je poměrně problematické, protože každá mezinárodní organizace klasifikuje země podle odlišných kritérií. Proto jsou dále uvedeny klasifikace tržních ekonomik podle tří významných mezinárodních organizací – WB, IMF a UN. Nejpoužívanější a zejména nejjednodušší je klasifikace WB. Tato práce se však zabývá podporou především transformujících se ekonomik, které WB v používané klasifikaci jako skupinu samostatně nerozeznává. Proto je zde zmíněna i klasifikace rozvojových ekonomik podle IMF a UN, což jsou organizace, které skupinu transformujících se ekonomik v minulosti rozeznávaly, případně stále rozeznávají.

Ze zařazení mezi rozvojové ekonomiky pramení pro danou zemi možnost získat určitá zvýhodnění, mezi nejvýznamnější patří například přijímání oficiální rozvojové pomoci, tarifní úlevy při obchodování s vyspělými zeměmi a erteptání úverů a půjček za výhodnějších podmínek (Cihelková, 2009).

3.1.1 len ní trfních ekonomik podle WB

Rozhodujícím kritériem pro klasifikaci zemí je pro WB ekonomická úroveň dané země, vyjádřená výší hrubého národního důchodu (HND) na obyvatele. Tato klasifikace je sice poměrně jednoduchá (klasifikace na základě jediného kritéria), má však určitá omezení, o něž nezohledňuje aspekty sociální, politické, kulturní, atd. Maximální výše HND na obyvatele pro rozvojové země mezi rozvojové ekonomiky se neustále zvyšuje. Na začátku 70. let byla rozvojovou zemí považována ekonomika, jejíž HND na obyvatele byl nižší než 700 USD, na konci 80. let se tato hranice vyvíjela na 6 000 USD a do dnešní doby se je již zdvojnásobila na současných více než 12 000 USD (Cihelková, 2009).

Každý rok v srpnu World Bank (2015) reviduje a případně přemísťuje země mezi jednotlivými skupinami v rámci své klasifikace ekonomik. Při rozdělení zemí do skupin pro aktuální rok vychází zpravidla z výše HND na obyvatele v dané zemi za rok předcházející. Při tvorbě pohledu pro rok 2016 však WB vycházela z údajů z roku 2014. Klasifikace je vždy platná po dobu jednoho roku, avšak nikoliv kalendářního, nýbrž fiskálního roku WB (od 1. července do 30. června roku následujícího).

Mimo členských států WB analyzuje také dalších 26 ekonomik s populací vyšší než 30 000 obyvatel. Výše HND na obyvatele nutnou pro zařazení země do jedné ze čtyř důchodových skupin WB, platnou pro rok 2016, shrnuje tabulka 3 (World Bank, 2015).

Tabulka 3: Klasifikace zemí podle WB

Skupina zemí		Výše HND na obyvatele
Rozvojové země	Nízký důchod	1 045 USD a méně
	Nižší střední důchod	1 045 až 4 125 USD
	Vyšší střední důchod	4 125 až 12 736 USD
Vyspělé země	Vysoký důchod	12 736 USD a více

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank New Country Classifications 2015

WB nerozděluje země na rozvojové a vyspělé, ale jak dokládá předchozí tabulka, mezi rozvojové země se nejprve řadí země z prvních třech důchodových skupin, o s nízkým až středním důchodem na obyvatele (low and middle income countries), přičemž země se středním důchodem jsou ještě rozděleny do dvou podskupin (lower-middle income a upper-middle income countries). Země s vysokým důchodem (high income countries) jsou obecně považovány za země vyspělé (Syrovátka, 2014).

Zajímavý je fakt, že i když se hranice mezi jednotlivými kategoriemi každým rokem posouvá směrem nahoru, není tento posun limit tak rychlý jako pro mnoho hospodářsky rozvinutých zemí. Ty pak mají tendenci posouvat se spíše do kategorie vyvíjející, než klesat do kategorie níže. Zároveň je zde třeba dodat, že mezi jednotlivými kategoriemi zemí není žádná přirozená hranice, nedá se tedy předpokládat, že by dvě země ze sousedních kategorií (země z horní hranice níže kategorie a země z níže hranice vyvíjející kategorie) měly nějakým zásadním způsobem odlišné ekonomiky, což se vývoji týká (Syravátka, 2014).

3.1.2 Věcní tržních ekonomik podle IMF

Rozdílnou klasifikaci tržních ekonomik (Cihelková, 2009) využívá IMF, který země taxativně rozděluje podle tří pomocných kritérií do dvou skupin rozvinuté ekonomiky (advanced economies) a vznikající a rozvojové ekonomiky (emerging markets and developing economies). Do roku 2004 vytvořila IMF samostatnou skupinu transformujících se ekonomik. Ta byla však zrušena z toho důvodu, že v těchto zemích z této skupiny již dokončila proces transformace a jejich vymezení se tak pro IMF stalo bezpředmětným.

Rozvinuté ekonomiky mají zpravidla vyšší podíl na světovém vývozu než na světovém HDP, zatímco u rozvojových zemí je tomu naopak. Lze tedy konstatovat, že rozvojové země jsou do mezinárodního obchodu zapojeny méně, než bychom mohli usuzovat z jejich podílu na světovém HDP (Syravátka, 2014).

Tato klasifikace se oproti klasifikaci WB liší výše uvedenými kritérii, které IMF používá těžištěm na HND na obyvatele, ale doplnuje ho dalšími dvěma kritérii diverzifikací vývozu a mírou integrace do globálního finančního systému. V rámci diverzifikace vývozu je sledována struktura vývozu a jednostranná orientace vývozu znamená nízkou úroveň rozvoje dané země. Toto kritérium je významné zejména u zemí, jejichž ekonomika je založena na těžbě a zpracování ropy a její export tvoří velkou část celkového vývozu země. Tyto země pak nemusí být považovány za rozvinuté, byť se z pohledu klasifikace WB jedná o země s vysokým důchodem. Těžiště kritérium (míra integrace do globálního finančního systému) není v oficiálních materiálech IMF nijak vysvětlena a je tedy obtížné určit, podle čeho je toto kritérium posuzováno (Syravátka, 2014).

Dalším rozdílem mezi těmito dvěma klasifikacemi je skutečnost, že zatímco kritérium HND na obyvatele je jednoznačné a transparentní, IMF chápe švoje kritéria pouze jako pomocná a nedají se dohledat v žádné z jeho oficiálních publikací. Rozdílné jsou samozřejmě i názvy a počet kategorií, do kterých obě instituce země dělí. I kategorie zemí mezi jednotlivými skupinami dochází o poznání méně než v případě WB a v posledních letech došlo k reklasifikaci pouze několika vybraných evropských zemí podle jejich přechodu na euro (Syravátka, 2014).

3.1.3 Dělení tržních ekonomik podle UN

Konference Organizace UN pro obchod a rozvoj používala při rozdělení zemí spolu s dalšími organizacemi UN více kritérií, jakými je například míra politické samostatnosti dané země, závislost na vyspělých zemích, odvětvová struktura produkce a zaměstnanosti, atd. Jinak ale UN vymezuje stejné skupiny zemí jako IMF a vyspělé a rozvojové země, avšak UN i v současné době vymezuje tuto skupinu zemí a tzv. transformující se ekonomiky Asie a Evropy. Do této skupiny zemí patří především země bývalého Sovětského svazu a Jugoslávie. Dlouhou dobu se do této skupiny zemí řadila i ČR, avšak ta se díky rostoucí úrovni hospodářství řadí mezi země vyspělé (Cihelková, 2009).

Vzhledem ke kritice výše uvedených ekonomických kritérií, které v obecně nereflexují socioekonomický rozvoj dané ekonomiky, vznikaly v průběhu 70. let nové alternativní ukazatele. Tím v dnešní době nejpoužívanějším je index lidského rozvoje (HDI). Jedná se o komplexní ukazatel, který v sobě zahrnuje tři samostatné dimenze hodnotící odlišné stránky lidského rozvoje (zdraví, vzdělání a životní úroveň), přičemž každá z těchto dimenzí je vyjádřena prostřednictvím jednoho až dvou ukazatelů, například:

- *zdraví* a očekávaná délka života při narození,
- *vzdělání* a průměrný počet let školního vzdělávání,
- *životní úroveň* a HND na osobu (Syravátka, 2014).

Všechny tři zde uvedené klasifikace (podle WB, IMF i UN) berou v úvahu úroveň ekonomické vyspělosti (prostřednictvím ukazatele HND na osobu), přičemž WB používá tento ukazatel jako jediný, zatímco IMF a UN tento berou jako jedno ze tří pomocných kritérií, respektive dimenzí. Vzhledem k tomu, že ukazatel HDI v sobě zahrnuje i neekonomické aspekty, můžeme ho považovat za nejkomplexnější ze všech zde

uvedených zprávy o klasifikaci. Klasifikace založená na úrovni HDI si jistým způsobem konkuruje s klasifikací WB, nebo právě tyto dvě klasifikace jsou založeny na různých ukazatelích, což umožňuje sestavit výsledný výběr zemí (Syravátka, 2014).

3.2 Specifické skupiny rozvojových zemí

Podle Cihelkové (2009) je skupina rozvojových zemí mnohem více rozmanitější skupina zemí vyspělých, a to nejen z hlediska geografického, ale i co se týče ekonomické rozvinutosti, politického postavení a obchodní rizikovosti. Mezi jejich základní společné znaky patří fakt, že se jedná o země ekonomicky a strukturálně slabé.

Jak uvádí Syravátka (2014) o z důvodu heterogenosti skupiny rozvojových zemí, vymezují různé mezinárodní organizace celou řadu podskupin, do kterých sdružují země s určitými společnými znaky. Mimo tradiční klasifikace rozvojových zemí podle významných mezinárodních organizací uvedených v předchozí části této kapitoly, máme mezi nimi vylenit i speciální skupiny. Ty mohou být určeny pomocí určitých oficiálních kritérií (stanovených nejčastěji nějakou mezinárodní organizací) o například rozvinuté země (Least Developed Countries) a vysoce zadlužené chudé země (Heavily Indebted Poor Countries). Do druhé skupiny (bez nějakých specifických kritérií) máme přidat například nově industrializované země (Newly Industrialized Countries) o na tuto skupinu je vzhledem k tomu, že dosahuje vysoké úrovně HND na obyvatele, nahlíženo jako na skupinu vyspělých zemí.

Výše jsou uvedeny nejčastěji používané specifické klasifikace rozvojových zemí, nejedná se však o jejich kompletní výčet. Mezinárodní organizace a různé integrační uskupení definují pro své vlastní účely další specifické skupiny rozvojových zemí.

Vzhledem k cíli práce zde není vhodné místo pro podrobnější charakteristiku výše uvedených specifických skupin rozvojových zemí.

3.3 Transformují se ekonomiky

Cihelková (2003) charakterizuje skupinu transformujících se ekonomik jako země, které od počátku 90. let procházejí tzv. transformačním procesem. Tento proces obecně zahrnuje

opu-t ní socialistického společensko-ekonomického systému a zavedení demokratického kapitalismu. Jedná se tedy především o přechod od centrálně plánovaných, uzavřených a nekonkurenceschopných ekonomik k ekonomikám tržním, otevřeným a konkurenceschopným.

Jak píše Tvejnár (2002), s pádem komunismu se přirozeně vytvořila předpoklady o ekávání, přechod z centrálně plánovaných ekonomik na tržní přinese v daných zemích řadu benefitů, které povedou k rychlému hospodářskému růstu a dané země budou těžit z výhod, jaké tržní mechanismus nabízí (větší přísunu západní technologie a efektivnější alokace výrobních zdrojů). Předpokládalo se, že tyto země brzy dosáhnou vysoké hospodářské výkonnosti a snadno se tak začlení mezi země vyspělé.

Ekonomická výkonnost těchto zemí však nebyla taková, jaká se očekávala, navíc se v jednotlivých zemích zásadně lišila. Středoevropské země si obecně při přechodu vedly lépe než země baltské (Estonsko, Lotyšsko, Litva) a balkánské (Albánie, Bulharsko a Rumunsko). Ze středoevropských zemí zahájilo svůj proces transformace nejdevět států (Česká republika, Maarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko). Ze zemí bývalého Sovetského svazu (nyní Společenství nezávislých států CIS) s procesem ekonomické transformace začalo nejdevět Rusko a Ukrajina, druhá největší ekonomika tehdejšího Sovetského svazu, nyní CIS (Tvejnár, 2002).

Přechod na tržní ekonomiky provázely zásadní změny vlastnických vztahů (nárůst soukromého vlastnictví) a také rostoucí zájem o využívat komparativních výhod (souvisí se stále většími otevřenými ekonomikami a rozvojem mezinárodního obchodu). Pro období transformace je typickým znakem rostoucí počet zakládání malých soukromých společností a devalvace domácí měny (za účelem podpory exportu). Cílem této postupné transformace je především vzestup životní úrovně obyvatelstva, ale také například ochrana životního prostředí (Cihelková, 2003).

Země, které klasifikujeme jako transformující se ekonomiky, můžeme z geografického hlediska podrobněji členit na následující tři skupiny:

- země střední a východní Evropy,
- země východní Evropy a střední Asie,
- země jihovýchodní Evropy (Cihelková, 2009).

4 Zhodnocení innosti Skupiny Sv tov  banky

Tato kapitola se v nuje jednak anal ze podpory WBG v celosv tov m m  tku, ve v t-  m   e pak podpo e evropsk ho a st edoasijsk ho regionu ze strany IBRD a IDA. Pr v tyto dv agencie WBG se nejv  ce pod  leji na podpo e zem   nach zej  c  ch se v tomto regionu, kde v sou asn  dob   m feme zaznamenat nejv t-  v  skyt zem   s transformuj  c  mi se ekonomikami.

Tabulka . 4 poskytuje p ehled vybran  ch v  sledk   za rok 2015, na kter  ch se ty i agencie WBG v  znamn   pod  lely svoj   podporou. V  sledky WB jsou zde uvedeny souhrnn   (za IBRD a IDA dohromady).

Tabulka 4: V  sledky innosti WBG za rok 2015 v  slech

IBRD/IDA	IFC	MIGA
27 700 km nov vybudovan �ch nebo zrekonstruovan �ch silnic	2,5 milionu nov vytvo en �ch pracovn �ch m �st	100 325 nov vytvo en �ch pracovn �ch m �st
49 mil. mikro, mal �ch a st edn �ch podnik � z �skalo p �stup k finan n �m slu �b �m	237 mil. lid � m � nyní nov ve sv �ch dom �cnostech p �stup k telefonn �mu spojení	4 mil. lid � maj � nyní nov p �stup k pitn � vod
123 mil. lid � nov dos �hlo na p �stup ke standardn � l �ka sk � p � i	3,5 mil. farm � m byla poskytnuta pomoc	21,8 mil. lid � jsou nyní nov z �sobovan � elektrickou energi �

Zdroj: vlastn   zpracov  n   podle World Bank Annual Report 2015

V celosv tov m m  tku poskytla ve fisk  ln  m roce 2015 cel   WBG v  ce ne  l 60 mld. USD zejména ve form    v r , grant   a z  ruk jak partnersk  m zem  m, tak soukrom  m investor  m v nich. V  ce ne  l 70%  st   se na t  to sum   pod  leji dv nejd le  it j-  instituce WBG, a sice IBRD a IDA (tedy WB).

Jednozna n   nejv t-   st finan n  ch prost edk   (15 mld. USD) sm ovala do Afriky. Podrobn j-  p ehled alokace z  vazk   WB dle jednotliv  ch region   poskytuje tabulka . 5.

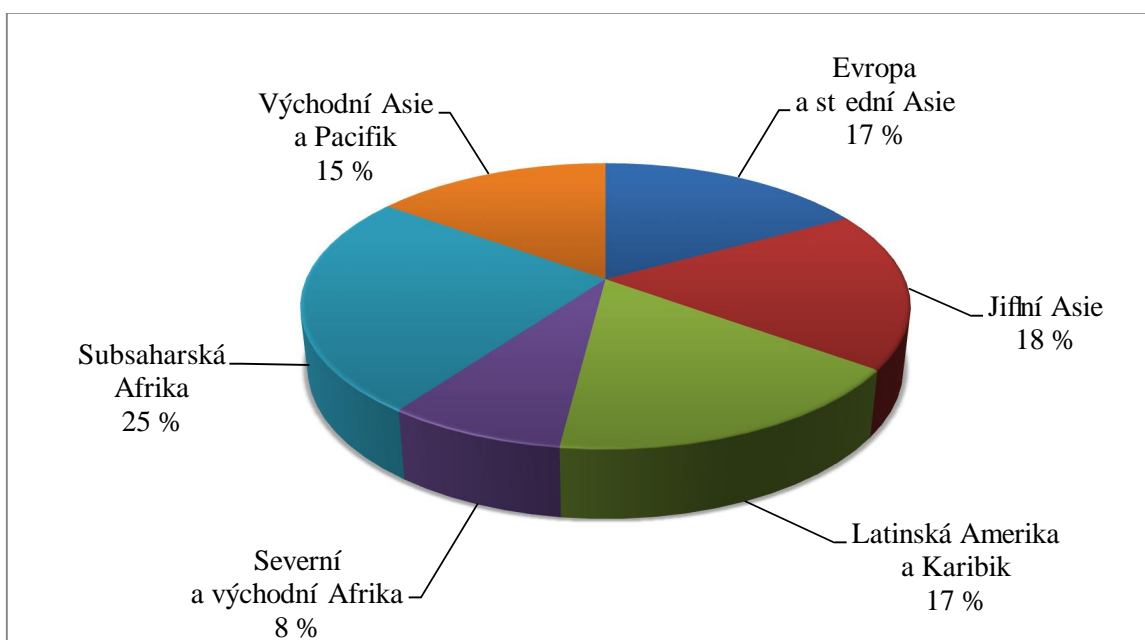
Tabulka 5: Finan ní závazky WB v jednotlivých regionech v roce 2015 (v mil. USD)

Region	IBRD	IDA	IBRD + IDA
Evropa a st ední Asie	6 679	527	7 207
Jifní Asie	2 098	5 762	7 860
Latinská Amerika a Karibik	5 709	315	6 024
Severní a východní Afrika	3 294	198	3 492
Subsaharská Afrika	1 209	10 360	11 569
Východní Asie a Pacifik	4 539	1 803	6 342
Celkem	23 528	18 966	42 495

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2015

Zajímavé je zde pozorovat podíl, kterým se na podporu těchto regionů podílí IBRD, respektive IDA. Zatímco v subsaharské Africe a jifní Asii dominuje organizace IDA, v ostatních regionech je situace zcela opačná a IDA v nich v porovnání s IBRD představuje pouze minoritní podíl na výši celkových závazků WB.

Tentýž pohled alokace závazků WB (IBRD a IDA) nabízí graf na obrázku 2, ve kterém jsou pro lepší přehlednost údaje shrnuty pouze za WB jako celek a vyjádřeny v procentuálním vyjádření.

Obrázek 2: Alokace úv r WB podle region v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2015

I z tohoto grafu je jasné vidět, že jedna třetina veškeré pomoci WB směřuje do afrických zemí. Její podpora zbývajících čtyř světových regionů je téměř rovnoměrně rozložena, avšak nesmíme zapomenout na to, že podíl jednotlivých institucí WB na závazcích je v každém z těchto regionů naprosto odlišný (viz tabulka 4.5).

Jak již bylo podrobněji řečeno v kapitole 2.4, rozdílnou strukturu podílů IBRD a IDA na celkových závazcích WB v různých regionech máme vysvětleno odlišným zaměřením těchto institucí. Zatímco IDA se specializuje na podporu několika desítek nejchudších zemí (drtivá většina z nich se nachází v subsaharské části Afriky), IBRD se zabývá financováním úvratně schopných rozvojových a transformujících se zemí.

Nelze se tedy divit, že zatímco právě v subsaharské Africe zaujímala IDA v roce 2015 téměř 90% podíl na celkových uzavřených závazcích WB (více než 10 mld. z celkových 11,5 mld. USD), v regionu Evropa a střední Asie byla situace zcela opačná – podíl IDA na celkových závazcích WB zde dosahoval sotva 7%, zbylá část (cca 93%) připadla na IBRD (6,7 mld. z celkových 7,2 mld. USD).

4.1 Nástroje podpory Světové banky

Tato část práce se vnuje vybraným nástrojům podpory WB. Mezi nejvýznamnější patří investice do zemědělství, infrastruktury, správa světových fondů, ve kterých se kumulují finanční prostředky a v neposlední řadě také řebíček Doing Business, hodnotící podnikatelské prostředí nejen v členských zemích WB. V úvodu této kapitoly je též podrobněji rozebrána úvratní politika a struktura úvratí poskytovaných WB.

4.1.1 Úvratní politika Světové banky

Úvraty, které WB poskytuje, máme podrobněji rozdělit na tři základní skupiny:

- **úvraty na konkrétní projekty** – poskytovány na konkrétní projekty, které WB vybírá a dohlíží na jejich realizaci (např. stavba nových elektráren),
- **úvraty na rozvoj jednotlivých sektorů** – do této kategorie spadají investice do jednotlivých sektorů (doprava, zemědělství, atd.), které vybírají národní banky podle určitých kritérií WB; dále úvraty národním bankám, které se tak dostanou

do role zprostředkovatelů a peníze dále projí ují podle kritérií WB; a v neposlední řadě také úvěry na regulaci vybraných sektorů (např. finanční sektor),

- **úvěry na strukturální adaptaci** o zaměřeny na financování reforem jako celku, tyto úvěry začala WB poskytovat během 70. let zemím, které neměly dostatek vnitřních finančních zdrojů k oživení svých ekonomik (realizací systémových a strukturálních změn v dané ekonomice); poskytováním těchto úvěrů WB poprvé porušila princip úlového vázání úvěrů, nebo se jedná vlastně o neúlové úvěry,
- **úvěry na technickou pomoc** o poskytovány na financování konzultací a poradenských služeb ministerstvím, soukromým podnikům a bankám; jejich účelem je posílení v domovské stránce zmíněných subjektů, aby byly schopny kvalifikovat své potřeby a maximálně těžit ze spolupráce se zahraničními partnery,
- **nouzové úvěry** o poskytovány na požádání v případě, kdy je ekonomika zasáhlá živelnou pohromou nebo jinou mimořádnou událostí (Marková, 2006).

S postupným vývojem WB a její orientace (jak již bylo podrobněji uvedeno v kapitole 2.2), zákonitě muselo dojít i ke změně struktury jejích úvěrů. Nejdříve WB financovala projekty zaměřené na budování a opravy infrastruktury ve válkou zničených zemích, s cílem připravit příznivé prostředí pro soukromý kapitál. Až v průběhu 70. let se WB začala orientovat i na podporu průmyslu, zemědělství a celkově chudších oblastí v rozvojových zemích o přístup ke vzdělání, podpora malých podniků, podpora ekonomických a sociálních reforem a také zvyšování produktivity v zemědělství (Doležal, 2008).

Co se týče formy žádosti o úvěr, v třetínu zemí žádá písemně, mnohdy však dojde i k situaci, kdy WB sama navrhne možnost realizace určitého projektu s jejím finančním příspěvkem a sama tak zahájí jednání s vládou příslušné země (Marková, 2006).

Po přijetí žádosti o úvěr vysílá WB do dané země skupinu expertů, kteří pak projekt společně s odborníky z dané země konzultují. Schvalovaný projekt je posuzován v pěti rovinách: ekonomická, technická, organizační, manažerská, výkonná a finanční. Vláda dané země musí pracovníkům WB poskytnout také všechny potřebné informace o stavu ekonomiky. Výsledek zpracování těchto informací vede ke komplexní analýze stavu, silných a slabých stránek a vývoje dané ekonomiky. Rozhodujícím aspektem pro poskytnutí úvěru je efektivnost daného projektu (Marková, 2006).

Doba od prvního předložení žádosti o úv r na financování určitého projektu po jeho konečné schválení se pohybuje v řádu n kolika m síc afl let. Projekt je po svém ukon ení d kladn zhodnocen a monitorují se jeho p ínosy pro ekonomiku a obyvatele dané zem (Doleřal, 2008).

4.1.2 Podpora zem d lství

Podle World Bank Annual Report (2015) tvo í zem d lství kritickou a nedílnou sou řst ekonomického r stu. B hem následujících 15 let se o ekává významný nár st poptávky po jídle, tedy i po zem d lských produktech. Tento vývoj by m l zahrnovat afl 60% nár st poptávky v subsaharské Africe a 30% v zemích jifní Asie. WB si je v doma toho, ře chudým farmá m v t chto zemích musí být zaji-t n lep-í p ístup na trh, aby z této situace mohli t flit.

Významná je pro WB také podpora farmá ek. Její pr zkumy ukazují, ře nap íklad práv v subsaharské Africe mají fleny 50% podíl na celkovém po tu farmá , av-ak jejich úroda je o 20 afl 30 % niř-í. Je to z toho d vodu, ře nemají afl takový p ístup ke zdroj m, jakými je materiál a nejr zn j-í farmá ské vybavení, v d sledku ehořl nemohou p du obd lávat tak efektivním zp sobem a ta se stává mén úrodnou (World Bank Annual Report, 2015).

Vzhledem k tomu, ře v t-ina nejchud-ích lidí řlize v malých vesnicích a zem d lství p edstavuje jejich jediný zp sob obřlivy, m ře být podpora zem d lství klí ovým nástrojem ke zrychlení ekonomického r stu a vymýcení chudoby. WB se opírá o zku-enosti z Etiopie, kde se řadu let soust edila tém výhradn na ekonomický r st prost ednictvím podpory zem d lství a po et lidí řlících pod hranicí chudoby se snířil b hem jedné dekády let o jednu t etinu ó ze 44 % v roce 2010 na 30 % v roce 2011 (World Bank Annual Report, 2015).

V roce 2015 se závazky WB na podporu zem d lství (v etn rybolovu a lesního hospodá ství) vy-řlhaly na 3 mld. USD. Cílem WB v této oblasti je to, aby byli farmá i schopni vyp stovat bezpe né a výřlivné plodiny v takovém mnořství, aby byli schopni uffivit sami sebe a je-t jim zbylo k obchodování na trhu. Tak by si m li farmá i zajistit obřlivu, dostate ný a stabilní p íjem, který by m l vést i k vytvo ení dostate ných prost edk na inovace tak, aby farmá i mohli elit nejen problém m plynoucím ze zm n klimatu (World Bank Annual Report, 2015).

4.1.3 Investice do infrastruktury

Investice do rozvoje kritické infrastruktury (elektrická energie, voda, doprava, informační a komunikační technologie) představuje také významný nástroj k podpoře ekonomického růstu a snižování chudoby.

Na celém světě stále žije více než 1 mld. lidí, kteří nemají přístup k elektrické energii. Tímto problémem jsou opět nejvíce zasáhnuty rozvojové země subsaharské Afriky a transformující se ekonomiky jihovýchodní Asie, kam směřují až 2/3 prostředků WB určených na financování infrastruktury v oblasti elektrické energie (World Bank Annual Report, 2015).

4.1.4 Světové fondy

Světové fondy (tzv. trusty) patří mezi další nástroje, kterými WB podporuje financování podnikatelské činnosti v rozvojových a transformujících se ekonomikách. Shromáždění se na nich finanční prostředky, které jsou dále poskytovány v rámci dotací a grantů na financování investic realizovaných právnickými subjekty v jím zmíněných ekonomikách.

Vzhledem k faktu, že se jedná mezi státy s vyspělou ekonomikou, není oprávněná předkládat žádosti a následně získat finanční prostředky z těchto fondů. Různé země v postavení tzv. donorského státu, tudíž do těchto fondů přispívá (finanční prostředky se doplňují pravidelně v důsledku na určité finanční období trvající několik let) a tuzemské podnikatelské subjekty se na svoji vlastní žádost mohou zapojit do realizace projektů, které jsou spolufinancovány prostřednictvím světových fondů (MFR, 2015).

Jako příklad světového fondu spravovaného WB můžeme uvést globální fond životního prostředí (GEF Trust Fund). Tento fond byl založen již v roce 1991 jako pilotní program WB pro ochranu životního prostředí. Jeho prostředky by měly být využity na projekty realizované v těchto základních oblastech: boj proti nevládním únikům znečištění klimatu, ochrana mezinárodních vod, ochrana ozonové vrstvy a ochrana před nebezpečnými chemickými látkami. Cílem všech těchto projektů je pozitivní přispění na ochranu a udržitelnost životního prostředí, a to zejména v nejvíce zranitelných zemích (MFiP R, 2015).

V rámci pátého doplnění zdroj pro čtyřleté finanční období trvajících od 1. července 2010 do 30. června 2014, poskytlá R částkou téměř 117 mil. Kč. Celkový objem prostředků pro páté finanční období (GEF-5) dosahoval výše 4,25 mld. USD a došlo tak k navýšení o 36 % oproti předcházejícímu finančnímu období (MfiP R, 2015).

4.1.5 Index Doing Business

Velmi významnou iniciativou WB, kterou, by například, podporuje podnikatelské subjekty, je projekt s názvem Doing Business. V rámci tohoto projektu WB každoročně zveřejňuje zprávu o podmínkách podnikání v jednotlivých členských zemích a o tom, jak v nich regulační opatření ovlivňují podnikatelskou aktivitu.

Tato studie dále kladně analyzuje podnikatelské prostředí ve 189 zemích světa a porovnává je z hlediska náročnosti místního podnikatele na založení a provozování malé a střední velké firmy v souladu s předpisy platnými v dané zemi (Czech Trade, 2014).

Index se v současné době sestavuje vyhodnocením 10 kritérií, které nějakým způsobem ovlivňují podnikatelskou iniciativu provozovanou na území daného státu. Pro tyto kritéria je důležité to, jak jsou popsatelem měřitelným způsobem, a uhlí prostřednictvím časových limit, finančních nákladů nebo počtu pořádaných dokumentů. Hodnotící kritéria spadají do těchto oblastí: zahájení podnikání, vyřízení stavebního povolení, zajištění přístupu k elektřině a inženýrským sítím, registrace nemovitostí, získání úvěru, ochrana minoritních investorů, daňová zátěž a placení daní, možnost obchodování se zahraničím, vymahatelnost plnění smluv a řešení platební neschopnosti. Celkové hodnocení je součástí dalších hodnocení ve všech oblastech. Velmi problematické je porovnávání jednotlivých let, protože dochází ke změnám používané metodiky (Doing Business, 2015).

Doing Business a postavení ČR

Prvenství v indexu Doing Business obhájil v roce 2015 Singapur a již padesáté v řadě se stal zemí s nejlepšími podmínkami pro zahájení podnikání. ČR si ve srovnání s předchozím rokem o tři místa pohoršila z 33. na 36. místo. V roce 2014 se přitom poodně umístila až na 44. místě, avšak vzhledem k dodatečné změně metodiky hodnocení se posunula na již zmíněné 33. místo. Slovensko se v roce 2015 umístilo na 29. příčce (Hospodářské noviny, 2015).

Kvalita podnikatelského prostředí není v gesci pouze jednoho resortu. Jedná se o problematiku, při které je nutná spolupráce jdoucích napří ministerstvy. S ohledem na hodnocené okruhy WB jsou zastoupena tato ministerstva: Ministerstvo spravedlnosti (5 okruh), Ministerstvo financí (3 okruhy) a sedm okruhů také Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO, 2015).

Nejproblematickejší oblasti v ČR představuje zakládání firem (spadající do sekce Ministerstva spravedlnosti), kde ČR obsadila 93. místo, vyizování stavebního povolení (Ministerstvo pro místní rozvoj) 127. místo; a placení daní (Ministerstvo financí) 122. místo. Naopak nejlepšího umístění dosáhla ČR v oblasti zahraničního obchodu (Ministerstvo průmyslu a obchodu), kde sádou dalších zemí obsadila 1. místo. Do sekce stejného ministerstva spadá i přístup k elektin, kde ČR dosáhla meziročního vzestupu ze 123. na 42. místo (MPO, 2015).

Následující tabulka zobrazuje postavení ČR v jednotlivých oblastech sledovaných WB v rámci Doing Business v letech 2015 a 2016.

Tabulka 6: Doing Business - hodnocení podnikatelského prostředí v ČR

Zkoumaná oblast	Umístění	
	2015	2016
Vstup do podnikání	110.	93.
Vyřízení stavebního povolení	139.	127.
Zavedení elektrické energie	123.	42.
Zápis do katastru nemovitostí	31.	37.
Přístup k úvěrům	23.	28.
Ochrana minoritních investorů	83.	57.
Platba daní	119.	122.
Zahraníční obchod	58.	1.
Vymahatelnost smluvních závazků	37.	72.
Úspěšnost v ítel v insolvenčním řízení	20.	22.
Celkové umístění v řebíku	44.	36.

Zdroj: vlastní zpracování podle Ministerstva průmyslu a obchodu ČR, 2015

Jak uvádí Nmec (2012), řebíek Doing Business pro rok 2012 nedopadl v bec době pro eské soudnictví 16 v kategorii švymahatelnost smluvních závazků 16 se ČR v tomto roce umístila na posledním místě v rámci jedné z dílčích kategorií, které jsou zkoumány v rámci

tohoto ukazatele. Index je v rámci této kategorie sestaven na základě porovnání výsledků modelového soudního sporu dvou domácích podnikatelů z nejbohatšího a nejméně bohaté země. Při tomto modelovém sporu kupující nezaplatí prodávajícímu kupní cenu, protože není spokojen s kvalitou dodaného zboží. Předmětem sporu však není pouze zaplacení dlužné částky, ale i zkoumání kvality zboží. Předpokládá se výhra prodávajícího bez možnosti odvolání kupujícím.

V rámci hodnocení Doing Business se zkoumá, kolik musí prodávající strana učinit úkon, aby mohla uplatnit svůj právní nárok, kolik to zabere času a kolik procent z dlužné částky činí celkové náklady (soudní poplatky, průměrné ceny advokátů, náklady na soudního znalce, atd.). Ze všech těchto dílčích kritérií se nakonec sestavuje výsledný index (Němec, 2012).

Dílčí kategorie v oblasti švymahatelnost smluvních závazků jsou shrnuty v tabulce 7.

Tabulka 7: Vymahatelnost smluvních závazků dle dílčích kategorií (Doing Business 2012)

Ukazatel	Průměr zemí EU	Nejlepší výsledek	Nejhorší výsledek	R
Počet úkonů nutných k vymáhání pohledávky	32	21 (Irsko)	43 (Kypr)	27
Délka řešení modelové kauzy (ve dnech)	556	275 (Litva)	1 290 (Slovinsko)	661
Náklady (% z celkové výše pohledávky)	20,6	9,7 (Lucembursko)	33 (Řecko)	33

Zdroj: vlastní zpracování podle Němce, 2012

V celkovém indexu hodnotícím vymahatelnost smluvních závazků se v rámci EU i celého světa na prvním místě v roce 2012 umístilo Lucembursko.

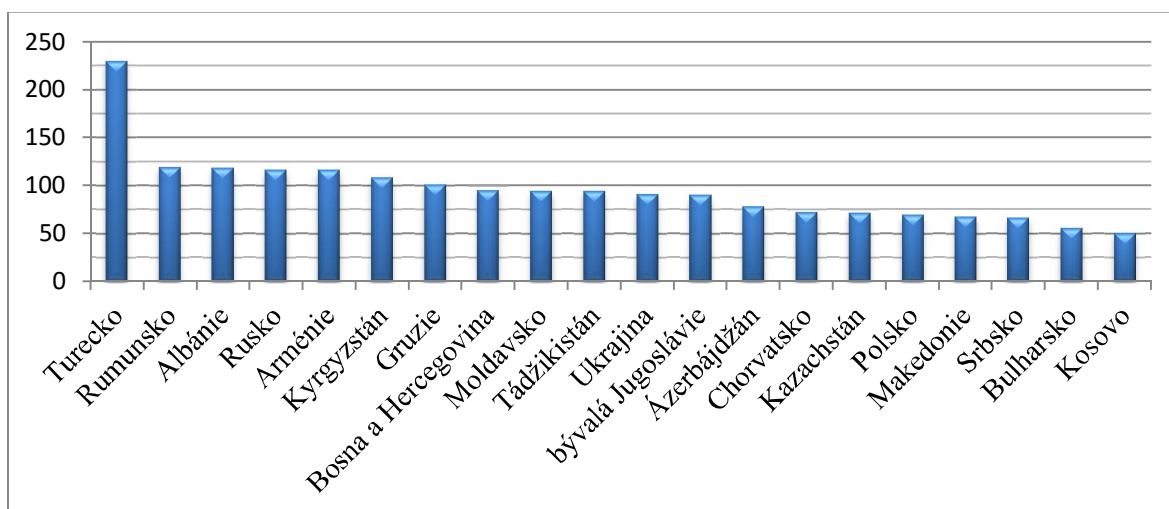
Řecko v rámci EU obsadila 22. místo a index uzavírá na posledním místě Itálie (Němec, 2012).

4.2 Analýza podpory Světové banky v transformujících se ekonomikách

Vzhledem k tomu, že cílem této práce je analyzovat primárně působení WBG ve vztahu k transformujícím se ekonomikám, je další analýza podpory demonstrována na oblasti Evropy a střední Asie, kde se drtivá většina těchto ekonomik vyskytuje.

Podle výroční zprávy WB (2015) je oblast Evropy a střední Asie regionem se stálým, i když pouze mírným hospodářským růstem (růst o 1,8 % v roce 2014, o 0,4 % v roce 2015, v roce 2016 se očekává růst o 2,6 %). Na druhou stranu, více než 61 milion lidí (14 % z populace tohoto regionu) zde žije v chudobě, 14 milion z nich pak v chudobě extrémní a mají k dispozici méně než 2,50 USD na den (regionální hranice extrémní chudoby). Světová hranice chudoby je stanovena na úrovni 1,25 USD na den, avšak vzhledem k drsným klimatickým podmínkám a vysokým nákladům na živobytí (včetně nákladů na vytápění, ohřev a pitnou vodu) by zde bylo prakticky nemožné přilákat takto nízkou částkou. Z tohoto důvodu byla v této oblasti hranice extrémní chudoby navýšena na 2,50 USD/den.

Za celou dobu existence WB (od roku 1946) směřovalo do této oblasti již více než 177 mld. USD na realizaci 2 362 projektů. Graf na obrázku 3 zachycuje země, ve kterých došlo k realizaci nejvíce projektů financovaných WB.

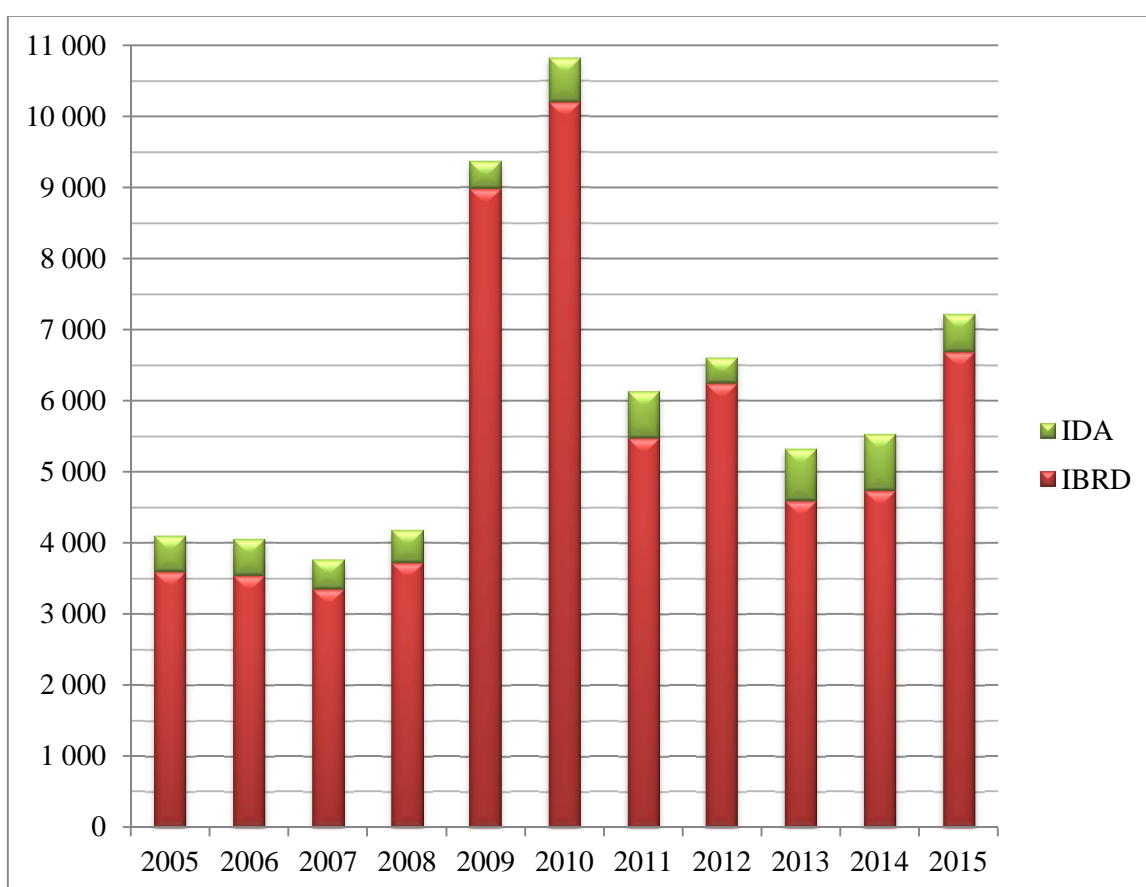

Obrázek 3: Počet projektů WB v jednotlivých zemích regionu Evropa a střední Asie

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank, 2016g

Jak dokládá předcházející graf, ač na jedinou výjimku o Turecko, kde bylo do současné doby realizováno 229 projektů a tím výrazně převyšuje všechny ostatní země tohoto regionu, o které se všechny ostatní zde uvedené země vejdou do intervalu mezi 50 až 125 projekty, na kterých se podílela některá z institucí WB (zejména IBRD, která je pro tuto oblast klíčová, viz dále).

Vývoj výše finanční podpory poskytnuté WB za posledních deset let do zkoumané oblasti shrnuje graf na obrázku 4, ze kterého můžeme vyčíst i poměr mezi úvry od IBRD a IDA.

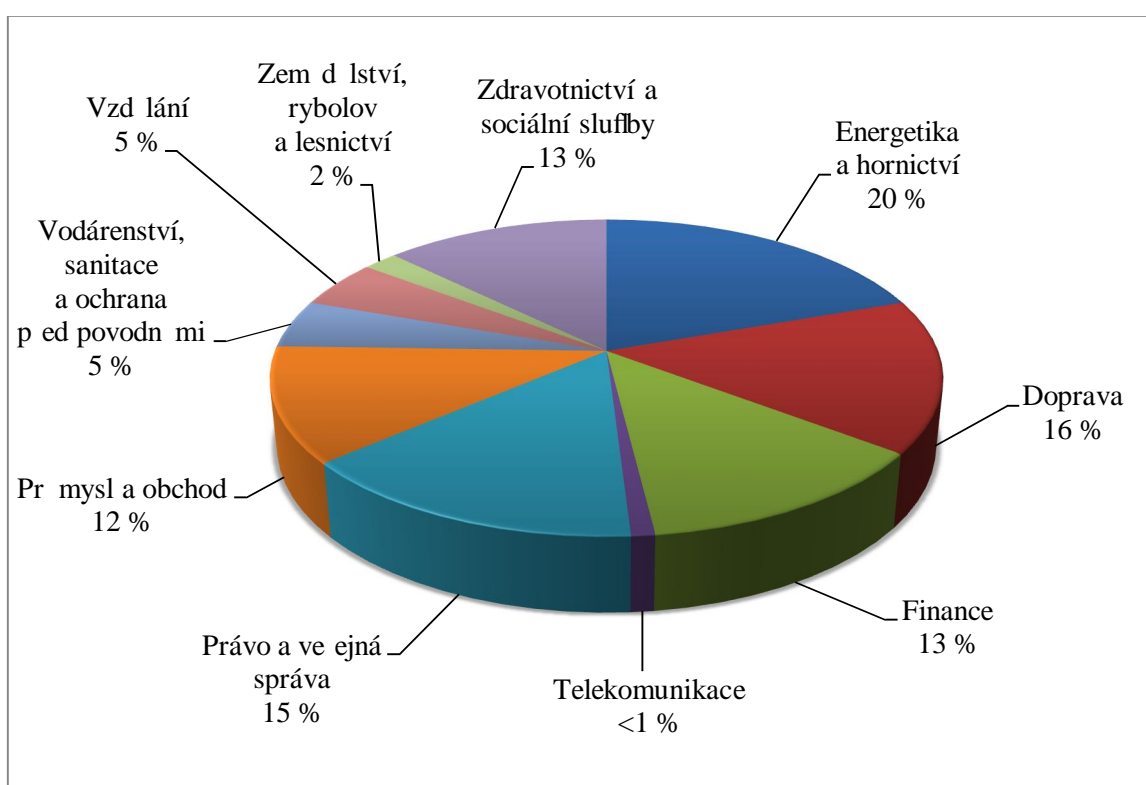
Obrázek 4: Výše úvry WB poskytnutých zemím Evropy a střední Asie (v mil. USD)

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2005-2015

Z obrázku je zcela jasné zejména, že zatímco podpora IBRD dosahuje v této oblasti každým rokem až na kolika miliard USD, úvry od IDA se pohybují pouze v řádech pár set milionů. To samozřejmě souvisí s rozdílným zaměřením těchto institucí WB. Naprosto největší význam pro tento region má podpora ze strany IBRD, protože IDA se specializuje

na podporu a finanční pomoc těm nejchudším státům. Daleko významnější úlohu má IDA v zemích Afriky, kde se nachází většina chudých zemí bojujících nejen s extrémní chudobou (podrobněji o zaměření obou těchto agencí viz kapitola 2.4).

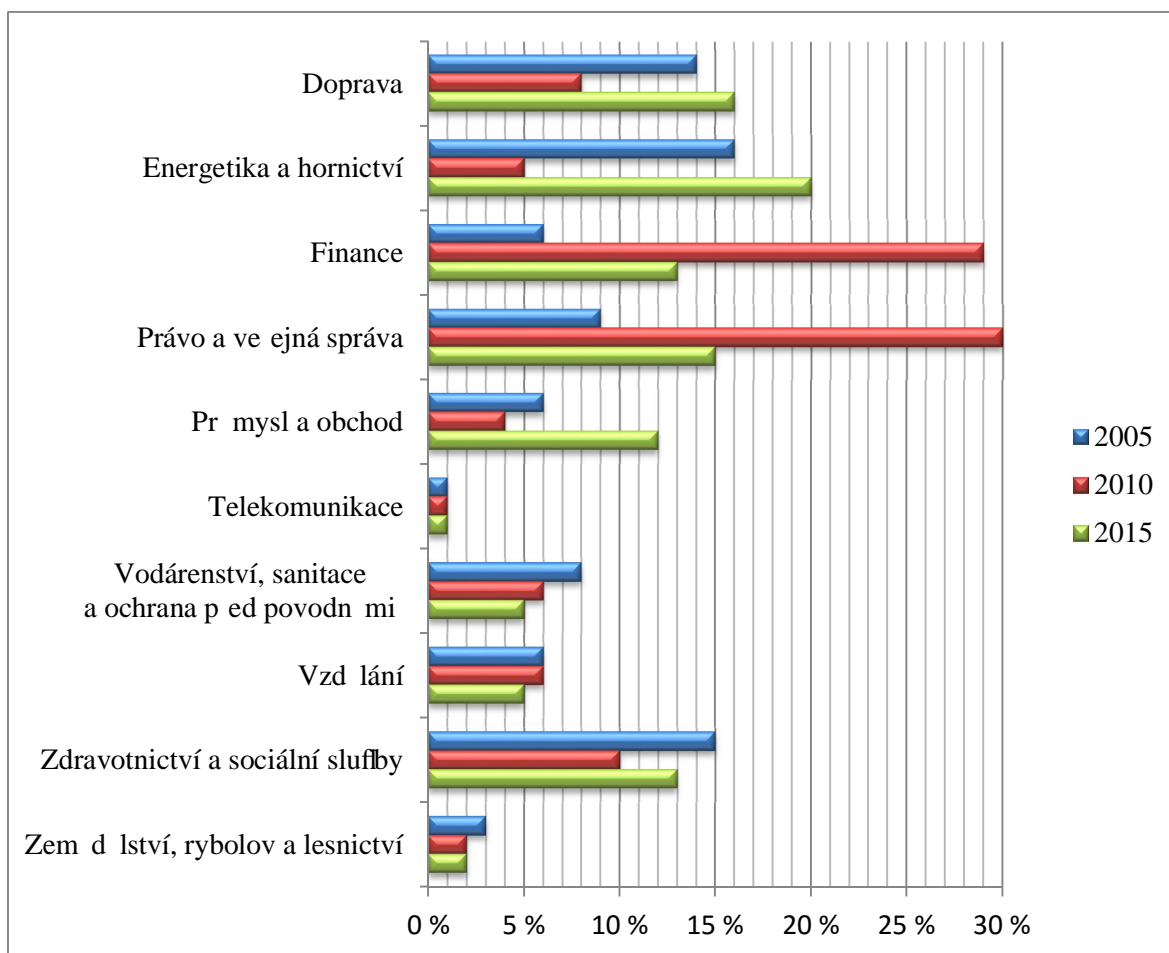
V roce 2015 WB schválila do sledované oblasti finanční pomoc v celkové výši 7,2 mld. USD na realizaci 54 projektů. Alokace této pomoci dle jednotlivých odvětví je vyjádřena grafem na obrázku 5. Největší část úvratí směřovala do oblasti energetika a hornictví (1,4 mld. USD) a dále do dopravy a práva (včetně veřejné správy) a do každé z těchto dvou oblastí po 1,1 mld. USD (World Bank Annual Report, 2015).

Obrázek 5: Alokace úvratí WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie v roce 2015

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2015

Pro možnost porovnání a sledování vývoje změn v alokaci úvratí poskytovaných WB v rámci různých odvětví je dále v grafu na obrázku 6 uveden jejich vývoj ve třech různých letech s pětiletým intervalem mezi nimi (2005, 2010 a 2015). Starší data nemohla být pro tento účel použita z důvodu změny klasifikace jednotlivých odvětví, ke které došlo až po roce 2000. Díky WB bylo možné odlišit odvětví a porovnání se staršími roky by tak zcela ztratilo vypovídací schopnost a smysl.

Obrázek 6: Vývoj alokace úvěrů WB dle odvětví v regionu Evropa a střední Asie

Zdroj: vlastní zpracování podle World Bank Annual Report 2005, 2010 a 2015

Zajímavé jsou zde extrémní hodnoty nárůstu (afl desítky procentních bodů) úvěrů v této oblasti směřujících do finančního sektoru, stejně jako do odvětví práva a veřejné správy, ke kterému došlo v roce 2010 na úkor značného utlumení úvěrování energetiky, hornictví a dopravy. Lze se však spíše domnívat, že toto není afl do takové míry dle sledkem dlouhodobé cílené intervence ze strany WB, nýbrž aktuálním navýšením úvěrování projektů realizovaných v dotčených sektorech v daném roce. Tomuto tvrzení nahrává i rok 2015, kdy se zkoumané hodnoty opět výrazně přiblížily těm v roce 2005.

Naopak z navýšení finančních prostředků směřujících do průmyslu a obchodu lze usuzovat, že se WB snaží o podporu (nejen) mezinárodního obchodu a v této integraci světového hospodářství.

Dále WB v roce 2015 podepsala s devíti zeměmi 19 smluv o poskytnutí technické pomoci a poradenství ohledně zdravotní péče, školství, veřejné správy, plánování a řízení investic do infrastruktury, atd. Celková cena uzavřených kontraktů činila 16 mil. USD (World Bank Annual Report, 2015).

WB (2015) se při formování rozvojové strategie pro tento region soustředí na dvě základní oblasti intervence – o posílení konkurenceschopnosti a posílení hospodářského růstu prostřednictvím tvorby nových pracovních míst, environmentální, sociální a fiskální udržitelnosti, včetně boje proti změně klimatu.

V oblasti posílení konkurenceschopnosti a hospodářského růstu prostřednictvím vytvoření nových pracovních míst se WB snaží, aby přístup k financím měl malý a středně velký podniky v Kazachstánu a Turecku, investuje do informačních technologií, budování silnic a další infrastruktury v transformujících se zemích typu Albánie, Ázerbájdžán, Bulharsko, Chorvatsko, Kosovo, atd. Posílila regulace i inovace finančního sektoru a podnikatelského prostředí vedoucí k růstu konkurenceschopnosti v soukromém sektoru v Arménii, Kazachstánu, Polsku, Turecku a na Ukrajině. V Arménii a Turecku navrhla opatření, která by měla podpořit jejich export a vést k většímu zapojení těchto zemí do mezinárodního obchodu. WB se dále snaží zlepšit spolehlivost připojení k elektrické síti v Albánii, Arménii a na Ukrajině, stejně jako se snaží podporovat rozvoj plynárenského sektoru v Turecku (World Bank Annual Report, 2015).

4.3 Podpora Světové banky v ČR/ SR

Co se týká úvrat poskytnutých české, respektive slovenské vládě, byly tyto úvraty vládním poskytnuty celkem tři úvraty od IBRD (včetně téměř devadesátých let). První úvrat ve výši 450 mil. USD byl určen na financování strukturálních změn ekonomiky, druhý úvrat ve výši 246 mil. USD směřoval do oblasti energetiky a životního prostředí (převážně část z níž byla vyčleněna k financování odsíření severo-českých elektráren). Poslední, třetí úvrat ve výši 80 mil. USD byl schválen na rozvoj komunikací (MF ČR, 2014).

Mimo přímé finanční podpory byl české republice též poskytován poradenský servis v podobě technické asistence v celé řadě klíčových oblastí – o makroekonomická

problematika, energetika, životní prostředí a právní rámec upravující působení soukromého sektoru (MF ČR, 2014).

4.3.1 Donorské aktivity ČR ve Světové bance

Vzhledem k tomu, že česká republika již završila svůj přechod mezi vyspělými zeměmi, nemá nárok dále žádat finanční podporu WB. Sama se však do pomoci rozvoje a transformujícím se zemím může zapojit. V současné době se podílí na celé řadě aktivit a přispívá do široké škály programů podporujících rozvoj těchto ekonomik. Tato část práce zmíní jen několik nejvýznamnějších z nich (MF ČR, 2014).

Každé tři roky probíhají jednání o doplnění prostředků organizace IDA, které jsou poté rozdělovány nejchudším rozvoje zemím. Příjemci pomoci jsou poskytováni ve formě zvýhodněných půjček, záruk a grantů. V roce 2013 skončil již 16. cyklus doplňování zdrojů, na kterém se ČR podílela poskytnutím více než 338 mil. Kč. V prosinci 2013 byla uzavřena jednání upravující 17. doplnění zdrojů ve tříletém období od července 2014 do června 2017, při kterém by ČR měla přispět částkou téměř 350 mil. Kč (MF ČR, 2014).

Jak uvádí Sedláček (2008), v roce 2006 vstoupila v platnost iniciativa zemí skupiny G8 na multilaterální odpustění dluhů (dále jen MDRI). Tato dohoda by měla během 40 let vést ke stoprocentnímu odpustění dluhů 30 zemím splňujícím kritéria ze strany IDA, IMF a Africké rozvojové banky. IMRD úplným odpustěním dluhů uvolní finanční prostředky, aby dotčené země mohly dosáhnout rozvojových cílů tisíciletí. I když je tato dohoda společnou akcí tří významných mezinárodních finančních institucí, rozhodnutí o konečném odpustění dluhu v etně jeho realizace je odpovědností každé z nich.

MDRI je realizována prostřednictvím dvou speciálně zřízených fondů – MDRI I Trust a MDRI II Trust. V rámci prvního z nich mají být poskytovány finanční prostředky zemím s ročním důchodem na obyvatele menším než 380 USD, v rámci fondu MDRI II Trust by měly být nashromážděny finanční prostředky zemím, které mají roční důchod na obyvatele větší než 380 USD (Sedláček, 2008).

Ministerstvo financí R (2014) uvádí, že odhadované celkové náklady spojené s touto iniciativou činí 50 mld. USD. R uhradila v roce 2014 již osmou splátku ve výši 8,29 mil. K a do roku 2025 se zavázala poskytnout dalšími 140 mil. K.

R je také pravidelným poskytovatelem do Globálního fondu životního prostředí (Global Environment Facility; dále jen GEF), který je spravován IBRD. Financování jeho aktivit je zajištěno speciálním fondem GEF Trust Fund, do kterého zapojené země přispívají každé 4 roky. Během pátého finančního období (červenec 2010 až červen 2014)

R do tohoto fondu poskytl částkou přesahující 116 mil. K (MF R, 2014).

V roce 2008 a 2009 se R také aktivně zapojila do financování podpory sociálního a ekonomického rozvoje Kosova. Do speciálně zřízeného fondu poskytl v obou letech částkou 500 000 EUR, tedy více než 13 mil. K (MF R, 2014).

Závěr

Během tvorby této bakalářské práce bylo aťp ekvapivě množství nalezené kritiky směřující na adresu WBG. Ta se týká zejména korupce, která podle řady kritik do značné míry ovlivňuje činnost celé WBG. Je pravdou, že WBG hospodá í s ohromnými finančními prostředky a rozhoduje o podpoře projektů v hodnotě aťp n kolika miliard USD a zcela jistě by kařdā z řenských zemí byla nejraději, kdyby co největší část prostředků WBG směřovala na realizaci projektů právě v rámci její ekonomiky. Není tedy aťp tak velkým překvapením, že tato instituce poměrně často elí obviněná z úlového vybírání projektů. K výraznému zvýšení transparentnosti (nebo právě naopak?) činnosti této organizace by mohla přispět, kdyby podléhala vnější kontrole.

Na druhou stranu bylo možné přemýšlet se, jak významnou roli hraje především finanční podpora chudých a rozvojových zemí právě ze strany většiny agencí WBG. Z materiálů WBG je jasné vidět, že strategická podpora těchto oblastí v nich vede ke stabilnímu hospodářskému růstu a vylepšení životních podmínek. Avšak WBG je sama o sobě asi příliš malým hráčem na to, aby zcela vymýtila chudobu (je-li to vůbec možné). Stejně je tomu i v případě hospodářského vývoje jednotlivých zemí. WBG může poskytnout kapitál a technickou pomoc pro realizaci projektů, avšak jejich efektivní využití a přínos pro danou ekonomiku bude vždy záležet spíše na vládě a představitelích dané země.

WBG tedy hospodářský vývoj rozvojových zemí zcela jistě podporuje, a to i prostřednictvím podpory podnikání, které představuje jednu z klíčových oblastí pozitivně ovlivňujících ekonomický vývoj rozvojových zemí. Co se však týká podpory podnikatelských subjektů z rozvojových a transformujících se zemí, tam uřp je situace o poznání diskutabilnější. Pokud některá z agencí WBG schválí realizaci projektu v rozvojové zemi, obvykle na jeho dodávku (přip. na dodávku jeho částí) vyhlásí konkurz s cílem najít nejvhodnějšího dodavatele. Tohoto výběrového řízení se samozřejmě mohou zúčastnit podnikatelské subjekty z jakéhokoli řenského státu WBG. Výsledkem je skutečnost, že velká část finančních prostředků poskytnutých WBG končí v ekonomicky vyspělých státech, odkud si rozvojové země najímají experty pro konzultaci, přip. realizaci projektů. I kdyřp je tedy v rozvojové zemi nějaký projekt uskutečněn, domácí podnikatelské subjekty se na něm mnohdy ani nemají šanci podílet.

I přes veškerou kritiku směřující na činnost této organizace, má ale zcela jistě svoji nezastupitelnou pozici na poli podpory hospodářského růstu a vymýcení chudoby v těchto nejchudších oblastech na světě. Během své existence se tato instituce stala jednou z nejvýznamnějších mezinárodních organizací, která ovlivňuje nejen hospodářský vývoj našeho světa.

Cílem práce bylo popřiblížit organizaci WBG od událostí vedoucích k jejímu založení, ať po činnost této mezinárodní instituce, která se zabývá strategickou podporou rozvojových zemí s cílem zabezpečit v nich stabilní a dlouhodobě udržitelný hospodářský růst. Naprosto klíčová je přitom nabídka jejich finančních služeb (poskytování úvěrů na realizaci nejrizikovějších projektů), nejedná se však o jedinou aktivitu této instituce. WBG také nabízí technickou pomoc nebo poradenské služby v oblasti legislativních, technických nebo právních otázek.

V neposlední řadě byly v práci podrobněji zanalyzovány nástroje podpory celé této skupiny směřující zejména do oblastí s transformujícími se ekonomikami a také demonstrovány konkrétní výsledky (získané rozбором sekundárních dat), na kterých se WBG podílela svojí činností. Cíl této bakalářské práce byl splněn.

Seznam použité literatury

Citace

CIHELKOVÁ, Eva. Světová ekonomika: obecné trendy rozvoje. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-155-0.

CIHELKOVÁ, Eva. Vnitřní ekonomické vztahy Evropské unie. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-804-5.

ERNOHLÁVKOVÁ, Eva, Alexej SATO a Josef TAUTNER. Finanční strategie v mezinárodním podnikání. ASPI, 2007. ISBN 178-80-7357-321-8.

DOLEŽAL, Jiří. Světová banka - vznik, organizace a kritika. Praha. 2008. Diplomová práce. Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, Katedra nové teorie a politiky. Vedoucí práce Doc. Ing. Jaroslava Duráková, CSc.

DURÁKOVÁ, Jaroslava, Martin MANDEL a Josef TAUTNER. Mezinárodní finance. 2. dopl. vyd. Praha: Management Press, 2003. ISBN 80-726-1090-2.

KUBIŠKA, Václav, Martin MANDEL a Josef TAUTNER. Mezinárodní ekonomické vztahy. 2. dopl. vyd. Plzeň: Aleš Kocourek, 2009. ISBN 978-80-7380-191-5.

KUNETOVÁ, Hana. Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-502-2.

LITKA, Václav, Daniel STAVÁREK a Josef TAUTNER. Světové a regionální finanční instituce. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-864-1940-1.

MARKOVÁ, Jana. Mezinárodní finanční instituce. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2002. ISBN 80-245-0431-6.

MARKOVÁ, Jana, Daniel STAVÁREK a Josef TAUTNER. Mezinárodní finanční instituce. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7.

RŮŽEK, Jiří. Světová banka a analýza chudiny. Praha. 2010. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, Katedra finančních obchodů. Vedoucí práce doc. Ing. Jana Marková, CSc.

SEDLÁČEK, Petr. Mezinárodní měnový fond ve 21. století. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-012-6.

SYROVÁTKA Miroslav, HARMÁK, Jaromír. 2014. Klasifikace rozvojových zemí. Rozvojová studia a vybrané kapitoly. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

TRNKA, Jan. Transition Economies: Performance and Challenges. Journal of Economic Perspectives. 2002. Winter 2002: 3-28. ISSN 0895-3309.

World Bank. *Doing business 2015: going beyond efficiency : comparing business regulations for domestic firms in 189 economies : a World Bank Group flagship report*. Twelfth edition. Herndon, Virginia: World Bank Group, 2014. ISBN 978-1-4648-0352-9.

Bibliografie

KALÍNSKÁ, Emilie. Mezinárodní obchod v 21. století. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3396-8.

KUNETOVÁ, Hana, Ale– KOCOUREK, Pavla BEDNÁŘOVÁ, Eva CIHELKOVÁ a Milo–NOVÝ. Světová ekonomika a nové jevy a perspektivy. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-502-2.

PĚŠIL, Jiří. Charakteristika a analýza činnosti Světové banky. Praha. 2005. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha, Katedra financí a ekonomie. Vedoucí práce doc. Ing. Jana Marková, CSc.

The World Bank Group. *The World Bank Group A to Z*. Washington, District of Columbia: The World Bank, 2015. ISBN 978-1-4648-0383-3

Výroční zprávy WB

World Bank. 2000. The World Bank Annual Report 2000 : Volume 1. Annual Review and Summary Financial Information. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13935>

World Bank. 2001. The World Bank Annual Report 2001 : Volume 1. Year in Review. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13933>

World Bank. 2002. The World Bank Annual Report 2002 : Volume 1. Main report. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13931>

World Bank. 2003. The World Bank Annual Report 2003 : Volume 1. Year in Review. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13929>

World Bank. 2004. The World Bank Annual Report 2004 : Volume 1. Year in Review. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/13927>

World Bank. 2005. The World Bank Annual Report 2005 : Year in Review, Volume 1. Washington, DC. © World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7537>

World Bank. 2006. The World Bank Annual Report 2006. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7526>

World Bank. 2007. The World Bank Annual Report 2007. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7534>

World Bank. 2008. The World Bank Annual Report 2008 : Year in Review. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/7524>

World Bank. 2009. The World Bank Annual Report 2009 : Year in Review, Volume 1. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/4354>

World Bank. 2010. The World Bank Annual Report 2010 : Year in Review. World Bank Annual Report. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/5906>

World Bank. 2011. The World Bank Annual Report 2011 : Year in Review. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/2378>

World Bank. 2012. The World Bank Annual Report 2012 : Volume 1. Main Report. World Bank Annual Report. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/11844>

World Bank. 2013. The World Bank Annual Report 2013. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/16091>

World Bank. 2014. The World Bank Annual Report 2014. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/20093>

World Bank. 2015. The World Bank Annual Report 2015. Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/22550>

Elektronické dokumenty

Department of Finance Canada. 2014. *Canada at the IMF and World Bank Group 2013-2014* [online]. Dostupné z: <http://www.fin.gc.ca/bretwood/bretwd13-02-eng.asp>

CzechTrade. 2014. *Doing Business Indonésie* [online]. Dostupné z: http://www.czechtrade.cz/d/documents/01/zk_Indonesie/Doing_business_Indonesie_2015.pdf

Hospodářské noviny. 2015. *Nejlépe se podniká v Singapuru. Česko si v žebříku Světové banky pohoršilo, umístilo se na 36. místě* [online]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-64795980-nejlepe-se-podnika-v-singapuru-cesko-si-v-zebricku-svetove-banky-pohorsilo-umistilo-se-na-36-miste>

International Bank for Reconstruction and Development. 2016a. *International Bank for Reconstruction and Development* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do/brief/ibrd>

International Bank for Reconstruction and Development. 2016b. *Subscriptions and voting power of member countries* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-02-10]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/BODINT/Resources/278027-1215524804501/IBRDCountryVotingTable.pdf>

International Development Association. 2016. *What is IDA* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/ida/what-is-ida.html>

International Centre for Settlement of Investment Disputes. 2016. *About ICSID* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-22]. Dostupné z: <https://icsid.worldbank.org/apps/ICSIDWEB/about/Pages/default.aspx>

International Finance Corporation. 2016. *Overview* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-21]. Dostupné z: http://www.ifc.org/wps/wcm/connect/corp_ext_content/ifc_external_corporate_site/about+ifc_new

Multilateral Investment Guarantee Agency. 2016. *Who we are* [online]. The World Bank Group [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.miga.org/who-we-are>

Ministerstvo financí R. 2014. *Skupina Světové banky* [online]. Praha: Ministerstvo financí České republiky [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/mezinarodni-spoluprace/mezinarodni-institute/skupina-svetove-banky-11654>

Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2015. *Česká republika zlepšila své postavení v řebíčku Světové banky Doing Business* [online]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument165633.html>

Ministerstvo životního prostředí R. 2015. *Globální fond životního prostředí* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky [cit. 2016-04-05]. Dostupné z: http://www.mzp.cz/cz/globalni_fond_zivotniho_prostredi

N MEC, Petr. 2012. *Světová banka: Nejdraší země na šsouzení seš? Česká republika* [online]. Dostupné z: http://mediator-praha.cz/cs/publikace/14_svetova-banka-nejdrazi-zeme

World Bank. 2015. *New Country Classifications* [online]. The World Bank [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/news/new-country-classifications-2015>

World Bank. 2016a. *Board of Directors* [online]. The World Bank [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors>

World Bank. 2016b. *Board of Governors* [online]. The World Bank [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/governors>

World Bank. 2016c. *Governors and Alternates* [online]. The World Bank [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://siteresources.worldbank.org/BODINT/Resources/278027-1215526322295/BankGovernors.pdf>

World Bank. 2016d. *History* [online]. The World Bank [cit. 2015-11-29]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/history>

World Bank. 2016e. *Member countries* [online]. The World Bank [cit. 2015-12-05].
Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/about/leadership/members>

World Bank. 2016f. *Organization* [online]. The World Bank [cit. 2015-12-20]. Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/about/leadership>

World Bank. 2016g. *Projects & Operations* [online]. The World Bank [cit. 2016-04-19].
Dostupné z:
http://www.worldbank.org/projects/search?lang=en&searchTerm=®ionname_exact=Europe%20and%20Central%20Asia

World Bank. 2016h. *What We Do* [online]. The World Bank [cit. 2016-03-27]. Dostupné z:
<http://www.worldbank.org/en/about/what-we-do>

World Bank Group. 2013. *The World Bank Group Archivists' Chronology 1944-2013*
[online]. Washington, District of Columbia: The World Bank [cit. 2015-11-25]. Dostupné
z: <http://pubdocs.worldbank.org/pubdocs/publicdoc/2015/9/186241442500110286/PDF-World-Bank-Group-Archivists-Chronology-1944-2013.pdf>